

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1895.   Andra Kammaren.   N:o 12.

Lördagen den 9 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades det i kammarens sammanträde den 2 dennes förda protokoll.

§ 2.

Föredrogos och bordlades för andra gången bevillningsutskottets betänkanden n:is 3 och 4.

§ 3.

Vid föredragning dernäst af bevillningsutskottets memorial n:o 5, i anledning af återremiss af 2:a och 8:e punkterna af bevillningsutskottets betänkande n:o 1 angående vissa delar af tullbevillningen, begärdes ordet af

Herr friherre von Schwerin, som yttrade: Med anledning af detta memorial skall jag be att få å Andra Kammarens reservanter i denna fråga vägnar anhålla, att kammaren måtte fatta följande beslut: att Riksdagen, i anledning af herrar Stridsbergs och Nylanders förevarande motioner, ville besluta, att näst efter rubriken *Elektricitetsmätare* i gällande tulltaxa skola införas följande bestämmelser:

Elektriska glödlampor ..... 1 kg. 1 kr. 50 öre.

Anm. Afdrag i vigten medgifves ej för papper, askar och dylikt omslag.

Jag skall be att få med några få ord motivera denna min anhållan. Såsom herrarne veta, hafva här förekommit motioner om, att för denna vara tullen skulle höjas till 3 kronor 50 öre från 60 öre per 1 kilogram, som den nu är. Då utskottet behandlade denna sak, kom det, hvad majoriteten beträffar, till det resultat att föreslå en tull af 2 kronor 50 öre per kilo. Vi 7 reservanter från Andra Kammaren med undertecknad i spetsen ansågo, att vi skulle kunna vara med om en tull af 2 kronor. Men under den mellanliggande tiden hafva sådana upplysningar framkommit, att man fann det önskvärdt,

att ärendet måtte återremitteras till utskottet, för att dessa omständigheter måtte blifva bättre pröfvade. Första Kammaren afslog framställningen om återremiss, men Andra Kammaren, som gerna hör på skäl, biföll anhållan derom. På grund af de olika beslut, kamrarne fattade om denna återremiss, kunde den ej föranleda till någon utskottets åtgärd. Men vi reser vanter från denna kammare hafva privat öfverlagt om detta ämne och kommit till det resultat, att om man ville följa den i utskottets motivering tillkännagifna afsigten att lemna denna industri ett skydd af 10 procent, så är både hvad utskottet och vi föreslagit för högt. Vi hafva därför stannat vid att föreslå ett skydd af 1 krona 50 öre. Jag skulle mycket väl kunna visa herrarne, att 1 krona 50 öre utgör närmare 15 procents än 10 procents skydd. Det har uppgifvits i motionen, att sådana glödlampor kosta ungefär 75 öre. Redan i utskottet prutades emellertid priset ned till 60 öre. Jag har nu på mig ett par glödlampor och kan med stöd af intyg af storförbrukarne i Stockholm påstå, att sådana numera köpas för ett pris af högst 50 öre. Det går 23—27 stycken sådana lampor på 1 kilogram, och det gör ett medelpris af 12 kronor 50 öre pr 1 kilogram. Då kunna herrarne lätt räkna sig till, att vid ett medelpris af 12 kronor 50 öre pr 1 kilogram en tull på 1 krona 50 öre blir mer än 10 procents skydd, i synnerhet som i detta pris, 12 kronor 50 öre, redan ingår ett tullskydd af 60 öre och dessutom hela den vanliga historien med emballage och packning. I korthet sagdt ber jag alltså få framhålla, att den af oss föreslagna tullen ger ett skydd af snarare 15 än 10 procent: och jag vill därför hoppas, att kammaren på grund af den motivering, bevillningsutskottet begagnat, då det sagt, att ett skydd af 10 procent vore lämpligt, nu, då vi reser vanter vilja bevilja ett skydd af bortåt 15 procent, måtte bifalla det af oss reser vanter omfattade och af mig nu formulerade förslaget, eller att tullen skall sättas till 1 krona 50 öre.

Häruti instämde herr *Jansson* i Krakerud.

Vidare anförde:

Herr *Nylander*: Jag får anhålla, att detta ärende måtte bordläggas än en gång som alla andra ärenden. Jag hoppas då blifva i tillfälle att vid nästa plenum lemna detaljerade uppgifter angående denna fråga.

Herr *Johansson* i Noraskog: Jag ber att få hemställa till herrarne, huruvida det kan vara lämpligt att så pass länge som till nästa plenum uppskjuta att fatta beslut i frågan. Anledningen, hvarför man önskade, att kammaren måtte redan i dag afgöra densamma, är endast den, att den efter all sannolikhet blifvande gemensamma voteringen om dessa lampor då skulle kunna ega rum i sammanhang med öfriga sådana voteringar, hvilka skola ega rum nästa lördag. Det är icke sagdt, att, om frågan blir ytterligare bordlagd, en sådan votering derom redan då kan ega rum, utan då komme den måhända

att ske först längre fram, kanske först då, när vi få de gemensamma voteringarne om fjerde hufvudtiteln. Endast därför och ur den synpunkten, att Riksdagen måtte blifva i tillfälle att ju förr dess hellre afgöra saken, skulle jag vilja vördsamt hemställa till kammaren, att den ville redan nu fatta beslut i saken.

Som emellertid åtskilliga ledamöter instämt i herr Nylanders yrkande, blef ärendet å nyo bordlagdt.

§ 4.

Härefter föredrogs bevillningsutskottets memorial n:o 6, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande åtskilliga punkter af bevillningsutskottets betänkande n:o 1 angående vissa delar af tullbevillningen.

Punkterna 1—4.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Punkten 5.

Lades till handlingarne.

§ 5.

Till behandling företogs bevillningsutskottets betänkande n:o 2, angående vissa ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

Punkten 1.

I tulltaxan af den 8 juni 1892 hafva bestämmelserna rörande artikeln *spanmål* följande lydelse:

Spanmål:

omalen:

a) råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor	
per 100 kg.	kronor 1: 25
b) hafre och vicker	<i>fria</i>
c) malt, äfven krossadt, per 100 kg.	kronor 1: 50
d) andra slag, ej specificerade, pr 100 kg.	„ 1: 25

malen:

mjöl och gryn, alla slag	„ 2: 50

I till Riksdagen aflåten proposition hade Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen:

att de enligt tulltaxan af den 8 juni 1892 bestämda tullsatser för, bland annat, följande artiklar måtte höjas:

för spanmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt ärter och

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.*

Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

bönor äfvensom andra slag, ej specificerade, till 3 kronor 15 öre per 100 kg.;
för malt, äfven krossadt, till 4 kronor per 100 kg.; samt
för spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag, till 6 kronor 50 öre per 100 kg.

Vidare hade i särskilda inom båda kamrarne afgifna motioner yrkats:

af friherre *Klinckowström* (motion n:o 1 inom Första Kammaren):
att Riksdagen ville besluta följande införselstullafgifter för:

Spanmål, omalen:

- a) råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor, 4 kronor per 100 kilo;
b) malt, äfven krossadt, 4 kronor 50 öre per 100 kilo;
c) andra slag, ej specificerade, 4 kronor per 100 kilo;
d) hafre och vicker *fria*.

malen:

mjöl och gryn, alla slag, 6 kronor per 100 kilo;

af herr *O. Erickson* i Bjersby m. fl. (motion n:o 94 i Andra Kammaren):

att Riksdagen ville besluta, att, så fort ske kan, följande tullsatser åsättas:

spanmål, omalen:

- a) hvete, råg, korn, majs, ärter och bönor per 100 kilogram kronor 4: —
b) hafre och vicker per 100 kilogram ..... " 1: —
c) malt, äfven krossadt, per 100 kilogram ..... " 4: 50
d) andra slag, ej specificerade, per 100 kilogram ..... " 4: —

spanmål, malen:

- a) mjöl och gryn, alla slag, per 100 kilogram ..... " 6: 50
samt

af herr *S. J. Kardell* m. fl. (motion n:o 140 i Andra Kammaren):

att Riksdagen måtte besluta, att de af 1892 års Riksdag fastställda tullsatserna å spanmål, omalen och malen, måtte åter blifva gällande.

Härförotom hade i en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 49, herr *S. B. Bruhn* föreslagit:

"att de tullafgifter, som komma att åsättas malen och omalen spanmål, skola blifva värdetullar, hvilka skola utgå i ett omvänt förhållande till den tullpligtiga varans värde på så sätt, att tullafgift

börjar att utgå vid ett visst för hvarje sädes- och mjöslag bestämdt pris och erlägges med en bestämd procent af det belopp, hvarmed värdet vid importtillfället understiger detta pris.“

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Under förevarande punkt hemstälde nu utskottet i momenten a—f:

1:o) a) att tullsatsen för *spannmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt örter och bönor* måtte höjas till 3 kronor 70 öre per 100 kilogram;

b) att för *spannmål, omalen, hafre och vicker* gällande tullfrihet måtte bibehållas;

c) att tullsatsen för *spannmål, omalen, malt, äfven krossadt*, måtte höjas till 5 kronor per 100 kilogram;

d) att tullsatsen för *spannmål, omalen, andra slag, ej specificerade*, måtte bestämmas till 3 kronor 70 öre per 100 kilogram;

e) att för *spannmål, malen, mjöl och gryn, alla slag*, måtte stadgas en tull af 6 kronor 50 öre per 100 kilogram; samt

f) att genom utskottets sålunda gjorda hemställanden jemväl herr Bruhns omförmälda motion måtte anses besvarad.

Häremot hade särskilda reservationer anmälts af

herr *Fredholm* från Stockholm; herr *Johansson* från Stockholm; herrar *Johansson* i Noraskog, friherre *von Schwerin*, *Collander*, *Jansson* i Krakerud och *Olsson* i Sörnäs, hvilka sistnämnde föreslagit:

a) att tullsatsen för *spannmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt örter och bönor*, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, måtte bestämmas till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram;

b) = utskottets förslag;

c) att tullsatsen för *spannmål, omalen, malt, äfven krossadt*, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag måtte bestämmas till 4 kronor per 100 kilogram;

d) att tullsatsen för *spannmål, omalen, andra slag, ej specificerade*, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag måtte bestämmas till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram;

e) att för *spannmål, malen, mjöl och gryn, alla slag*, måtte stadgas en tull af 5 kronor 25 öre per 100 kilogram; samt

f) = utskottets förslag;

samt herr *Bromée*, hvilken yrkat:

“a) att tullsatsen för *spannmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt örter och bönor* måtte bibehållas vid den tullsats, som bestämdes vid 1892 års lagtima riksdag, eller 1 krona 25 öre per 100 kilogram;

b) att för *spannmål, omalen, hafre och vicker* gällande tullfrihet måtte bibehållas;

c) att tullsatsen för *spannmål, omalen, malt, äfven krossadt*, måtte bibehållas vid sistnämnda års tullsats, 1 krona 50 öre per 100 kilogram;

Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

- d) att tullsatsen för spannmål, omalen, andra slag, ej specificerade, bibehålles vid tullsatsen 1 krona 25 öre per 100 kilogram: samt
e) att för spannmål, malen, mjöl och gryn, alla slag, måtte bibehållas 1892 års tull, med 2 kronor 50 öre per 100 kilogram.“

Efter föredragning till en början af *mom. a)* begärdes ordet af

Herr Johansson i Noraskog, som yttrade: Jag skall tillåta mig hos kammaren och herr talmannen anhålla, att den blifvande öfverläggningen må få fritt röra sig omkring första punkten litt. a)—f), men att beslut må fattas för hvarje moment särskildt. Derigenom anser jag, att man kan undvika tröttande öfverläggning sedermera, i ty att man ju kan på en gång hålla öfverläggning inom hela det område, som punkten omfattar.

Den sålunda gjorda hemställan bifölls, i följd hvaraf nu jemväl upplästes *mom. b—f)*; och lemnades ordet derefter till

Herr statsrådet friherre Åkerhielm, hvilken anförde: Herr talman! Mine herrar! En mycket vigtig punkt vid bedömandet af föreliggande fråga är naturligtvis den frågan, i hvilken proportion spannmåls- och mjöltullarne böra ställas till hvarandra. Då det egentligen endast är i fråga om denna relation, som bevillningsutskottets förslag skiljer sig från Kongl. Maj:ts proposition, skall jag be att få framhålla de synpunkter, som i denna del varit för Kongl. Maj:t bestämmande, äfven om hvad jag dervid har att säga egentligen kommer att blifva allenast ett upprepande af hvad redan finnes anfördt i det statsrådsprotokoll, som är fogadt vid den kongl. propositionen. Jag måste härvid uttala mitt beklagande af, att hans excellens herr statsministern och chefen för finansdepartementet, som varit föredragande i detta ärende, på grund af sjukdom icke är i tillfälle att här infinna sig och lemna en bättre framställning af frågan än den, hvartill jag finner mig i stånd. Jag anhåller då att till en början få betona, hvad som väl bör fullt klart och tydligt framgå af motiveringen till den kongl. propositionen, att det är det betryck, i hvilket jordbruksnäringen för närvarande befinner sig, och öfvertygelsen att något måste göras för att lindra detta betryck, som föranledt Kongl. Maj:t att taga initiativ i fråga om de här föreslagna tullarna. Man har velat påstå, att Kongl. Maj:t skulle hafva haft för afsigt att med dessa tullar särskildt gynna qvarnindustrien. Jag tillbakavisar alla sådana påståenden såsom fullständigt ofogode. Men Kongl. Maj:t har icke kunnat undgå att fästa uppmärksamhet vid det beroende, i hvilket jordbruksnäringen står af qvarnindustrien, och att finna, att, derest man icke håller qvarnindustrien under armarna, skadan deraf kommer att gå ut äfven öfver jordbruksnäringen. Det är, som sagdt, från synpunkten af jordbrukets behof, som Kongl. Maj:t upptagit frågan, hvilket väl äfven framgår deraf, att Kongl. Maj:t ju tagit frågan om spannmålstullen som utgångspunkt, och att man, sedan man stadgat sin uppfattning om, hvilken tull borde åsättas spannmålen,

derifrån ledt sig öfver till den tullsats, som borde åsättas mjölet, för att icke verkan af spannmålstullen skulle blifva ointetgjord. Det bätar ju föga, att man sätter hvilken tull som helst på spannmålen, om man på samma gång ställer så till, att de förmåner, man icke vill förunna de utländska spannmålsproducenterna, i stället gifvas åt de utländska mjölproducenterna. Härigenom blir äfven tydligt, hvilken betydelse det har, när det gäller skydd för jordbruksnäringen, att man ställer dessa båda tullar i riktig proportion till hvarandra.

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Lika lätt som det är att inse detta, lika svårt är det, det erkänner jag obetingadt, att beräkna, hvad som i detta fall är den rätta proportionen. Af alla de faktorer, hvilka derpå inverka, är det egentligen endast en, som låter sig beräkna med någon större grad af sannolikhet. Det är nemligen påtagligt, att, då man vill fastställa en tullsats på mjöl, man alltid måste bestämma denna så mycket högre än tullen på spannmål, att tullbeloppet för en viss kvantitet mjöl kommer att motsvara tullbeloppet för den kvantitet spannmål, utur hvilken mjölet framställes. Nu är, såsom känt, utbytesprocenten något olika för de två olika slagen af spannmål hvete och råg, och det skulle därför vara principiellt riktigt att sätta olika tullsatser på hvetemjöl och rågmjöl. Men man har nu likasom förut, då frågan varit uppe, af tullekniska skäl icke ansett en sådan anordning praktisk; och Kongl. Maj:t har då ansett nödigt att vid kalkylen utgå från det sädeslag, som lemna det sämsta utbytet, nemligen rågen. Ty eljest skulle man ju i fråga om denna hufvudfaktor för relationens bestämmande ställa den svenska qvarnindustrien sämre än de utländske konkurrenterna. Följden skulle endast blifva den, att importen af rågmjöl blefve underlättad och utsigterna mindre för de svenska jordbrukarne att finna afnämare för sin rågproduktion. Detta är, som sagdt, den enda faktorn, som man någorlunda säkert kan uppskatta i siffror. Men sedan tillkomma och spela in i frågan åtskilliga andra faktorer af mera obestämbar och dock väsentlig art, hvilka Kongl. Maj:t ansett det vara nödvändigt att taga hänsyn till, om man verkligen skall kunna sätta qvarnindustrien i stånd att konkurrera med utlandet. Sådana faktorer äro, såsom det framhållits i statsrådsprotokollet, exempelvis den lägre frakt, som ett parti mjöl vid dess införande till landet betingar, än den kvantitet spannmål, som erfordras för att framställa samma kvantitet mjöl. En annan sådan faktor är nödvändigheten för qvarnindustrien att understundom ligga inne med och förränta stora lager af spannmål o. s. v. Det har icke saknats försök att beräkna *äfven* alla dessa faktorer i siffror, men jag tror, att man måste erkänna, att en sådan beräkning erbjuder så stora vanskligheter, att man icke på den vägen kan komma till något riktigt resultat. Kongl. Maj:t har då ansett det vara klokast att hålla sig till erfarenheten i främmande länder och framför allt till erfarenheten i det land, från hvilket vår qvarnindustri har att utstå den största och svåraste konkurrensen, nemligen Tyskland. (Och likasom Kongl. Maj:t föreslagit en tull på spannmål, lika med den som nu är i Tyskland gällande och för en längre följd af år torde blifva den bestående, har Kongl. Maj:t också föreslagit en mjöltull lika med

Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

den i Tyskland fastställda, endast med den ringa förändringen, att vid reduceringen af tyska mark till svenskt mynt siffran afjennats från 6 kr. 57 öre till 6 kr. 50 öre.

Det är väl ganska säkert, att de tullsatser, som för närvarande i Tyskland gälla för spanmål och mjöl, icke tillkommit i något ensidigt qvarnegareintresse, utan för att gagna den tyska jordbruksnäringen. Om man då i Tyskland, efter att hafva under en följd af år experimenterat och försökt olika relationer vid bestämmandet af tullsatserna å spanmål och mjöl, slutligen definitivt bestämt sig för den nu gällande relationen, så är det väl antagligt, att denna skulle kunna passa äfven för oss, och att hvad som i Tyskland ansetts gagna jordbruksnäringen skulle äfven här hos oss i Sverige kunna blifva denna näring till gagn. Man har visserligen sagt, att förhållandena i Tyskland skulle vara temligen olika mot i Sverige, och att man därför icke borde hemta sitt föredöme från detta land. Jag tror visserligen äfven för min del, att förhållandena äro olika, men denna olikhet torde vara sådan, att den snarare skulle tala för att sätta mjöltullen här i Sverige högre än den tyska än tvärtom; ty med all säkerhet äro betingelserna för drifvandet af qvarnindustrien i Tyskland gynsamare än här.

Jag tillåter mig också att, såsom äfven skett i statsrådsprotokollet, påpeka det förhållandet, att det icke är allenast i Tyskland, som man ansett behöfligt att stadga en relation mellan spanmåls- och mjöltullarna ungefär sådan som den tyska. Jag hänvisar i detta afseende till hvad som i statsrådsprotokollet finnes anfördt rörande tullsatserna i en del andra länder, såsom Frankrike och Ryssland, och rörande de förslag, som varit å bane jemväl i Danmark, der, såsom herrarne veta, spanmålen är fri från tull, att åsätta mjöl en tull af 3 kronor per 100 kilogram. Jag kan tillägga, att man i dessa dagar utfärdat eu tullförfattning i Spanien, medförande en tullrelation icke understigande den nu föreslagna.

Jag skall inskränka mig till det nu sagda. Frågan ligger nu i Riksdagens hand, och efter den behandling, som den undergått i bevillningsutskottet, antager jag att Riksdagens beslut i fråga om relationen mellan de olika tullarne kommer att utfalla annorlunda än Kongl. Maj:ts föreslagit. Jag kan då endast uttala den förhoppning, att, hvilket beslut än blifver Riksdagens, det skall visa sig mäktigt att främja det syfte, som varit Kongl. Maj:ts, nemligen att underlätta existensvilkoren för den för vårt land så viktiga jordbruksnäringen.

Vidare yttrade:

Herr Bruhn: Herr talman! Jag beklagar att man nu står i begrepp att fullständiga tullsystemet och byggandet af den kinesiska mur, som, en gång väl färdig, om möjligt skall fullkomligt afstänga den öfriga verdens produkter från oss.

Jag vill härmed icke hafva sagt, att alla tullar, icke ens att alla skyddstullar äro förkastliga. Förhållanden kunna finnas, som

berättiga, ja, i vissa fall nödvändiggöra äfven dessa. Men ur principiell synpunkt äro de svåra att försvara och i praktiken verka de hämmande och förlamande på handel och samfärdsel mellan folken. De fördelar, de bereda näringarna, äro också i många fall ganska tvifvelaktiga. Då alla skola skyddas, måste också alla skatta till skyddet. För att upprätthålla en näring omöjliggör man en annan.

Den största betydelsen har emellertid frågan, då det gäller tull å nödvändighetsvaror, framför allt sådana, som utgöra oungångliga och väsentliga lifsförnödenheter för de mindre bemedlade, för dessa tusental, som icke hafva annat existensmedel än sina arbetskrafter, icke hafva något medel att komma i åtnjutande af de välsignelser, som tullskyddet förespeglas skola medföra. Vid sådant förhållande bör i detta fall systemet med varsamhet eller, för att begagna uttrycket för dagen, med moderation tillämpas. Men icke nog dermed att hvarje förändring i tullarna och synnerligast å nödvändighetsvaror af så stor förbrukning som spanmål medför afsevärda olägenheter, det är dessutom ganska betänkligt att genom tullar fördyra brödet för arbetaren. Hvad skall man då säga om två ändringar, båda väsentliga förhöjningar, inom loppet af tre månader? Statsklokhets kan det väl knappt kallas, moderation än mindre. Å andra sidan lär det icke kunna förnekas, att en höjning af spanmålstullarne från 1 krona 25 öre per 100 kilogram var berättigad på grund af de ovanligt låga spanmålsprisen, ja, var nödvändig för den händelse att jordbruket skulle genom tullarna i någon mån kunna hjälpas.

Lika litet som jordbrukarne kunna hafva berättigade anspråk på tullskydd, då priset på spanmål är sådant, att det fullt motsvarar produktionskostnaden, lika litet torde man kunna säga, att den sadeskonsumerande allmänheten bör kunna hafva berättigade anspråk att för en någon längre tid få sina behof af spanmål till ett pris, som för producenten, ja, den inhemska producenten är ruinerande. Blevde detta senare förhållandet, skulle all produktion af brödsäd inom landet utöfver hvarje producents eget behof upphöra, och det vore nog icke lyckligt. Att rätt afväga förhållandena emellan de olika intressena är en svårighet, som jag anser att utskottet icke lyckats lösa på ett tillfredsställande sätt. Utgående från den ståndpunkt, att hvarje förändring, synnerligast hvarje förhöjning af spanmålstullen medför afsevärda olägenheter och lätt kan leda till orättvis beskattning, anser jag, att klokhetsen och billigheten bort mana utskottet att i fråga om tullen å omalen spanmål stanna vid det nu gällande beloppet. Huru detta kommer att verka på jordbruket, veta vi icke nu, men förslag till ändringar lära i hvarje fall icke komma att uteblifva vid kommande riksdagar.

Beträffande åter tullen å malen spanmål synes en sänkning i det nu gällande beloppet vara nödvändig och med billigheten öfverensstämmande. Ett tullskydd motsvarande det, som nu kommit qvarnindustrien till del, tror jag icke att någon annan näring i landet blifvit hugnad med. För mig och mitt ändamål är det obehöfligt att här ingå i någon pröfning af de rätta proportionerna mellan tullen å malen och omalen spanmål. Jag tillåter mig dock att nämna, att

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

den öfverdrifvet höga mjöltullen icke, enligt mitt förmenande, kommer att hafva någon fördelaktig inverkan på jordbruket, snarare tvärtom. Jag tillåter mig att betona detta äfven gent emot det ofta hörda uttrycket, att jordbruket skall hjälpas genom svälttullar. Uttrycket svälttullar anser jag oberättigadt, åtminstone före beslutet den 5 januari. Har det något berättigande derefter, då må det sättas i samband i första rummet med qvarnindustrien, men icke med jordbruket.

I valet emellan utskottets här föreliggande förslag och det af herr Johansson i Noraskog med flere reservationsvis framställda, kommer jag naturligtvis att ansluta mig till det senare, ehuru intetdera af dem tillfredsställer mig. Jag har tillåtit mig i en motion framställa ett förslag till beräkning af spannmålstullen, hvilket jag anser vara det enda principiellt rigtiga och det enda, som icke borde kunna gifva anledning till berättigade anmärkningar från vare sig konsumenterna eller producenterna. Derigenom skulle jordbrukarne erhålla ett efter spannmålsprisen för tillfället afpassadt skydd, och den stora spannmålskonsumerande allmänheten skulle icke genom tullen få sitt bröd fördyradt i högre grad, än som vore af förhållandena för tillfället betingadt. De ofta återkommande ändringarna af tullsatserna skulle blifva obehöfliga. Tullen skulle lämpa sig efter spannmålsprisen och reglera sig sjelf i förhållande till dessa, och tullstriderna skulle icke längre utgöra riksdagsarbetets brännpunkt.

Förslaget har emellertid icke lyckats tillvinna sig bevillningsutskottets bevägenhet, knappt nog dess uppmärksamhet. Det skulle i praktiken blifva allt för svårtillämpligt, ja nästan utförbart. Det är försökt för 30 år sedan, men uppgafs snart. Så ungefär lyder i korthet bevillningsutskottets mera kortfattade än öfvertygande motivering. Skulle det förhållandet, att en sak för ett halft århundrade sedan blifvit försökt men öfvergifven, anses utgöra ett fullgiltigt och för all framtid afskräckande bevis för sakens utförbarhet, då blefve det nog klen med framåtskridandet i världen.

De förmenta svårigheterna skulle ligga i att kunna bestämma den tullpligtiga varans värde. Jag tillåter mig då att erinra, att nu gällande tulltaxa upptager ganska många värdetullar, och att kontrollen vid importtillfället af värdet å 100 kilogram råg icke torde vara svårare än kontrollen öfver de varor, som nu äro belagda med värdetullar. Tvärtom torde de för hvarje vecka tillgängliga spannmålsnoteringarna från alla större handelsplatser göra det vida lättare att kontrollera priset på denna vara. Att tillämpningen af det förslag, som jag tillåtit mig framställa, skulle medföra svårigheter, kan det så mycket mindre falla mig in att bestrida, som de i motionen påpekats, men dessa svårigheter skulle helt visst öfvervinnas af tullstyrelsen, och utförbart är förslaget bestämdt icke.

Det allmänna rättsbegreppet i fråga om fullgörande af tulltaxans bestämmelser har sedan 1830-talet undergått väsentliga förändringar. På den tiden ansågs det snart sagdt som en heder att kunna lura tullverket och staten. Nu stämplas den, som gör ett försök i den vägen, såsom en man utan heder. Denna omständighet, mine herrar, har en högst betydlig inverkan vid bedömandet af frågan om värdetullar.

I syfte att bevillningsutskottet måtte för Riksdagen framlägga ett förslag till spannmålstullar, bygd på den af mig uttalade princip, tillåter jag mig, herr talman, att yrka återremiss af den föredragna punkten.

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Herr Bromée: Herr greve och talman, mine herrar! I den reservation, som finnes bifogad utskottets betänkande, har jag yttrat mig emot det slut, hvartill utskottet kommit, och i stället yrkat, att Riksdagen måtte besluta bibehållandet af de tullsatser å spannmål, malen och omalen, som bestämdes vid 1892 års riksdag. Jag vill icke bestrida, att jordbruket i vårt land lider ett svårt betryck och befinner sig i en svår belägenhet, men jag kan lika litet nu som förr finna, att detta betryck skulle bero uteslutande af prisen på jordbruksprodukter, eller att läget skulle upphjelpas genom en förhöjning af tullen å lifsmedel. Man synes hellre vilja tala om hjälp för jordbruket i lifsmedelstullarnas höjande än erkänna, att jordbruket och dess idkare under de senare åren blifvit betungade med skatter, som hafva stigit mera och fortare än de någonsin förut gjort. Man vill icke heller tala om de höga räntor, som af de skuldbelastade jordbrukarne utkräfras. Om man vill hjälpa jordbruket, så bör man ned-sätta räntorna och söka förekomma, att skatterna stiga till en så oerhörd höjd, som de gjort. Detta skulle enligt mitt förmenande i icke så ringa grad lindra det betryckta jordbruket.

Jag erkänner, att spannmålstullarna äro till gagn för de stora och mäktiga jordbrukarne, men icke för de små, och de stora jordbrukarne i vårt land äro blott ett jmförelsevis ringa fåtal i förhållande till de små för att nu icke tala om dem, som icke alls bedrifva något jordbruk. De stora jordbrukarne eller de, som hafva mera än 100 hektar, uppgå icke till flere än 2,034; de, som hafva emellan 2 och 20 hektar, utgöra 185,366, och de, som hafva blott intill 2 hektar, uppgå till ungefär 61,289. Herrarne kunna här af finna, att tullen på jordbruksprodukter och det skydd, som derigenom påräknas, icke kan gagna alla dessa små jordbrukare, för att icke tala om hvilken skatt som derigenom lägges å dem, som icke alls idka jordbruk. Vi hafva dessutom i vårt land omkring 167,000 jordtorpare och lägenhetsinnehafvare, och jag vågar tro, att herrarne icke vilja påstå att dessa föreslagna högre tullar skola gagna dessa små, om än herrarne vilja kalla dem jordbrukare, hvilka hafva så små jordlappar.

Det har sagts förut och äfven nu, att en höjning af spannmålstullarne skulle göra det möjligt för jordbrukarne att höja aflöningen åt sina arbetare. Ställningen inom landet i sin helhet skulle derigenom förbättras och fabriksnäringen upphjelpas. Statistiken visar dock något helt annat. 1887, året innan spannmålstullarna pålades, uppgick kostnaden för fattigvården till 4,894,576 kronor, men år 1892 hade den stigit till mer än 6,000,000 kronor och hade således under den gyllene skyddstiden 1888—1892 ökats med öfver 1,100,000 kronor. Jag hemställer till herrarne, om man icke deraf kan döma, att det löftet, att tullen skulle hjälpa äfven de små, visat sig ej kunna gå i fullbordan. Statistiken visar äfven att från 1888, då tullarna pålades,

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

till 1892 komunernas låneskuld ökats med en summa af 1,258,919 kronor. Är icke äfven detta ett bevis på tullens oförmåga att upphjelpa ställningen i landet?

Ett annat bevis, som också hemtas från statistiken, är att 1889 beräknades kostnaden för uppodling af en hektar nyvunnen jord till 128 kronor 36 öre, men 1892. eller sedan tullarne verkat i några år. uppgick denna kostnad till endast 92 kronor 70 öre.

Af alla dessa bevis har jag för min del funnit, att tullarna ingen gång hafva hållit, hvad deras målsmän lofvat, nemligen att de skulle hjälpa upp ställningen i sin helhet i landet. Det visar sig också, att handtverksarbetarnes antal under samma tid gått ned och äfven. märkvärdigt nog, att procenttalet af utsäde under dessa år minskats i sin helhet, ehuru utsädet af hvete i någon mån ökats.

Utskottet liksom öfriga tullvänner påstå, att man icke kan undvara, utan måste taga vara på detta skydd för den betryckta ställningen i vårt land, men jag vill här likasom i utskottet vidhålla, att dessa tullar icke äro skyddstullar utan mera finanstullar. Jag grundar detta mitt påstående ytterligare derpå, att hans excellens herr statsministern, i egenskap af chef för finansdepartementet, i sin beräkning till 1896 års stat har upptagit en ökning af tullinkomsterna på grund af den i januari beslutade tullförhöjningen till 5,000,000 kronor. Detta visar, att äfven han har ansett, att tullen måste hufvudsakligen vara en finanstull, då han beräknar, att oaktadt den höga tullen denna stora import af spannmål skall fortgå under detta år i lika hög grad, som under det gångna året. Om han icke så gjort, skulle han naturligtvis icke hafva kommit till en ökning i tullinkomsterna af 5,000,000 kronor.

Qvarnegrarne synas mycket måna om jordbrukarne och upphjelpandet af deras ställning. Men jag hemställer till herrarne, om jordbrukarnes ställning blifvit förbättrad genom den tullförhöjning, som skedde i januari detta år. Jag frågar, om denna förhöjning blifvit till någon hjälp för jordbrukarne? Det ingick petitioner och påtryckningar till regeringen redan tidigt på hösten och under hela förvintern om, att tullarne skulle höjas. Dessa petitioner och framställningar fortgingo, som alla veta, med stor ifver, men ingenting gjordes dock åt saken förrän i januari, då sannolikt — efter hvad jag tror — alla jordbrukare redan sålt sin spannmål, åtminstone de flesta. Under tiden hade emellertid en import af spannmål egt rum, hvilkens make man ej förr hört omtalas eller skådat; och under de dagar, som föregingo utfärdandet af den kongl. kungörelsen om tullförhöjningen, uttogs nästan all denna importerade spannmål från så kallade nederlagen. Jag hemställer, om det var till nytta och hjälp för jordbrukarne. Jag för min del kan icke finna det.

Om nu också mina ord här blifva utan resultat, kan jag dock icke underlåta att erinra om, hurusom jordbrukarne i mellersta och och södra Sverige ega förmånen af att hafva sina jordbruk i ett mildt och tjenligt klimat. De hafva i de flesta fall fått mottaga sin jord af sina förfäder uppodlad, torrdikad, ja, kanske på sina ställen äfven dränerad. I Norrland åter — i de trakter, från hvilka jag är —

arbetar man icke under så gynsamma förhållanden. Klimatet är icke lika gynsamt som söderut. Vi hafva i Norrland fått mottaga vår jord odikad, frostförande och oodlad. Denna jord kan först med stora kostnader för oss kultiveras och göras beqväm för sädesodling, hvilket visserligen redan börjat i ganska stort omfång, ehuru ännu mycket återstår att göra. Jag frågar nu, huru vida det kan vara rättvist att pålägga ett tullskydd, som i de flesta fall, ja, hufvudsakligen drabbar den del af vårt lands jordbrukare, som är hänvisad att söka sin utkomst i ett för jordbruk mindre gynsamt klimat, hänvisad att torrdika och uppbruka en jord, som legat obrukad till närvarande stund. Jag kan icke finna det berättigadt. Jag har här hört röster från tullvänligt håll, som medgifva, att det är sant, att Norrland mest kommer att lida af detta tullskydd; men, säga de, vi skola gifva dem tull på tjära i stället. Att detta skulle hjälpa något, kan jag dock icke medgifva. Det är likasom när de erkänna, att fabriksarbetarne få sina lifsförnödenheter högre beskattade, men säga att de i stället få tull på cement. Jag tycker verkligen, att detta erinrar om att gifva stenar, när man begär bröd.

Dels med hänsyn till dessa förhållanden, särskildt i Norrland, och dels emedan jag anser den största delen af svenska folket icke kunna draga den nytta, som man påstår, af spannmålstullarne, kan jag icke vara med om de högre tullsatser, som nu äro föreslagna. Jag skulle därför liksom förut helst se, att ingen tull alls åsattes lifsförnödenheter: men då den tull, som varit gällande från 1892 till i januari detta år, då de nya tullsatserna trädde i kraft, icke i väsentlig mån kan anses fördyra den arbetande och brödköpande allmänhetens lefnadsvilkor, har jag för närvarande icke velat yrka, att denna tull skulle borttagas. För öfrigt är jag öfvertygad om, till följd af den proportion, som förefinnes mellan tullen på malen och tullen på omalen spannmål, att qvarnegarne i landet icke kunna lida någon nöd. Det har visat sig, att med en tull af 1 krona 25 öre för omalen och 2 kronor 50 öre för malen spannmål, allt per 100 kilogram, qvarnegare med medelstora qvarnar ändå af tullskyddet kunna hafva en vinst af 860 kronor på hvad de hinna förmala om dygnet. Men under sådant förhållande tror jag, att de klagomål, som höras från qvarnegarnes målsmän, icke kunna vara befogade. Skulle nu de tullsatser, som af öfriga reservanter i utskottet här blifvit föreslagna, antagas, komme dessa att bereda sådana qvarnegare, som nyss nämnts, en vinst af nära 1,700 kronor om dygnet; och skulle åter de genom kongl. kungörelsen den 5 januari detta år stadgade tullsatserna förblifva gällande, stege denna vinst till öfver 2,300 kronor om dygnet. Har man då den åsigten, att det icke kan gagna den stora allmänheten att så gynna några få dels qvarnegare och dels stora jordegare i vårt land, tror jag, man måste draga sig för att vara med om att höja tullsatserna så, som här är ifrågasatt.

På grund af hvad jag nu anfört, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till min vid betänkandet fogade reservation, i hvilken jag hemställer om bibehållandet af de tullsatser, som bestämdes vid 1892

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

års lagtima riksdag, nemligen 1 krona 25 öre för omalen och 2 kronor 50 öre för malen spannmål allt per 100 kilogram.

Häruti instämde herrar *Mankell, John Olsson, Wavrinsky, Johansson* från Stockholm, *Wallis, Gustaf Ericsson* och *Jakob Erikson*, båda från Stockholm, *Berg, Fjällbäck, Eklund* från Stockholm, *Aulin, Hahn, Broström, Svensson* från Stockholm, *Hammarström, Persson* från Arboga, *Forsell, Norman, Wikström, Eriksson* i Qväcklingen, *Nordin* i Sättna, *Thor* och *Nordin* i Hammerdal.

Herr Eriksson i Elgered anförde: Herr talman! Det är ingalunda någon angenäm sak att, i fråga om det föreliggande betänkandet och den nu föredragna punkten, här uppträda för att aflägga sin politiska trosbekännelse i synnerhet för mig i betraktande af den ståndpunkt, jag intager i frågan. Men jag har alltid hyst den uppfattningen, att en öppen bekännelse är att föredraga framför att gömma sig bakom den slutna voteringssedeln; och det är äfven motivet till, att jag också denna gång begärt ordet.

Den stora striden rör sig hufvudsakligen — om också under olika yrkanden — dels derom, hvilkas intressen man framför allt har att bevaka, om det är jordbrukarnes företrädesvis eller det personliga människovärdet, och dels rör den sig derom, huru man i själfva verket ser saken, om man anser lifsmedeltullarnes verkningar goda eller icke goda. Då jag nu i afseende på dessa tullars verkningar skall be att få säga några ord, vill jag först och främst förutskicka den anmärkningen, att jag icke skall beskylla tullvännerna för, att det är finanstullar, som de här i sina olika yrkanden framhålla. Nej! Skulle verkligen dessa tullar vara endast finanstullar, då vore saken betänkligare än den nu är, ty för mig finnes icke något vederstyggligare än den tanken, att man uteslutande af finansiella skäl skulle vilja fördyra brödet för dem, som minst hafva råd att betala det. Jag tror således icke, att dessa tullar äro finanstullar, om de också — i fall man tänker endast på importen — äro af den egenskap att bereda statsverket förhöjda inkomster af icke obetydlig storlek. Ty när man talar om finanstullar, menar man ju företrädesvis å ena sidan tullar på lyxartiklar och å andra sidan tullar på sådana varor, som uteslutande måste importeras och icke i någon mån kunna inom landet produceras.

Men om nu dessa tullar icke äro *finanstullar*, måste de så mycket säkrare vara *skyddstullar*. Sådana kunna hafva olika verkan allt efter landets olika produktionsförmåga af den eller den varan. Om jag t. ex. tänker på tullar å hafre och smör, tror jag icke, att de i någon mån kunna fördyra dessa varor för konsumenterna inom landet. Min fasta öfvertygelse är nemligen, att huru högt vi än sätta tull på dessa artiklar, hafre och smör, skall tullen på sin höjd endast bereda *skydd* för den inhemska marknaden, men icke åstadkomma någon prisförhöjning, och det af det enkla faktum, att landet i så stort öfverskott producerar dessa varor, att vi ej af dem behöfva importera det minsta, utan i stället kunna exportera öfverskottet.

Annorlunda ställa sig deremot tullarnas verkningar, då det är fråga om sådana varor, hvilka icke i tillräcklig mängd kunna produceras inom landet utan måste, för att fylla landets behof, importeras från utlandet. Här gäller det nu först och främst hvete och råg; och då blir frågan, huruvida Sveriges jordbrukare kunna förse landet med tillräckligt af dessa varor, eller om vi måste importera. Jag tror nogsam, att hvilka uppfattningar här än från olika håll kunna göra sig gällande, torde vi likväl alla vara ense derom, att vi icke här i Sverige kunna producera tillräckligt med hvete och råg. Väl hörde man från tullvänligt håll vid tullarnes införande nämnas, att genom dem större produktionskraft skulle beredas jordbruket, så att landets behof i högre grad skulle kunna fyllas, ja, att import och export nära nog skulle gå jemt i hop. Nu hafva vi haft tullskydd — om också olika högt — allt sedan 1888. Men det oaktadt finna vi, att det är ett importöfverskott af spanmål i stor skala. Om vi i den officiella statistiken undersöka de sist publicerade uppgifterna från statistiska centralbyrån för 1893 rörande importen af hvete och råg, malen och omalen spanmål, skola vi se, att densamma uppgick för detta år till 254,259,000 kilogram. Exportsiffran för dessa varor var deremot icke högre än 429,000 kilogram. Drager jag nu dessa 429,000 kilogram från ofvannämnda 254,259,000 kilogram, får jag till rest 253,830,000 kilogram, hvilket sålunda är importöfverskottet. Hvad detta gör i kronor, kan man icke se för nämnda år; men deremot finner jag för 1892 värdet af importen af spanmålsprodukter upptagen i kronor. Den gick då till 38 millioner kronor, omfattande äfven artikeln majs, under det att exporten blott gick till 12 millioner kronor. Går jag nu att närmare undersöka, hvad som exporterades, finner jag att det var framför allt hafre. I fall jag då tager ett normalpris på hafren, kommer jag till den enorma summan af 10 millioner kronor för exporterad hafre. Drager jag sedan 10 millioner från 12 millioner, får jag en exportsumma af blott 2 millioner kronor af sådana spanmålsprodukter, som användas till lifsförnödenheter, framför allt hvete och råg, hvilken summa, om den fråndrages importsamman, 38 millioner kronor, gifver ett slutligt importöfverskott af 36 millioner kronor. Hur man än sålunda räknar, tror jag det vara säkert och tydligt bevisadt, att det råder ett importöfverskott i mycket stor skala.

Men, mine herrar, då vi ärligen importera öfverskott af hvete och råg, så följer deraf, att tullarnas verkningar med afseende på spanmål, råg och hvete, vare sig malen eller omalen, blifva helt andra än på sådana varor, som inom landet tillräckligt kunna produceras för landets eget behof. Under sådana förhållanden tror jag nemligen, att spanmålstillarna verka på så sätt, att de fördyra varan och fördyra den med hela tullens belopp. I följd deraf kommer priset på den spanmål, som införes till landet, att belöpa sig till hvad varan noteras i de utländska hamnarne plus den åsatta tullen och fraktkostnaderna. Ty i motsatt fall kan man icke antaga annat, än att utlänningarne skulle sänka prisen för att få afsätta de till 30 å 36,000,000 kronor uppgående varor af spanmål, som Sverige

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

ärligen importerar. Tro herrarne verkligen, att världsmarknadens spanmålshandlare i Tyskland, Ryssland, Östersjöprovinserna och Amerikas förenta stater, för att få afsätta sina varor i Sverige, kunna nedsätta prisen å dem med tullens hela belopp. Den, som tror det, han må göra det, jag för min del tror icke på sådana öfverdrifter. Den satsen, att utländingen betalar tullen, står därför fortfarande obevisad. Då sålunda tullen fördyrar varan med hela sitt belopp, och spanmålspisen stiga i samma mån som tullen höjes, följer deraf, att den lagstiftande församlingen är i stånd till att reglera spanmålspisen efter eget godfinnande. Undersöker man, huru ett sådant förhållande verkar för spanmålproducenterna i Sverige, finner man, att det verkar olika i olika delar af landet allt efter deras geografiska läge. Det är uppenbart, att den vinst Skåne, Sveriges kornbod, kan hafva af spanmålstillarna, den vinst kan omöjligt Norrland med sitt nordliga klimat hafva af dem. Deraf framgår också, hvarför södra Sveriges och Norrlands representanter i denna fråga hafva så vidt skilda uppfattningar. Men är det för jordbrukarne i södra Sverige, med de låga spanmålpris som nu äro, svårt att producera spanmål, då måste det naturligtvis vara ännu svårare för norrländingarne. Det är för dem hardt när omöjligt att i någon nämnvärd mån producera spanmål till afsalu. I Gefleborgs län och i synnerhet i Helsingland producerar man ej hvete för eget behof, mycket mindre då till afsalu. Denna vara måste därför införas från andra trakter. Hvad råg angår, så har produktionen deraf börjat att ökas, men man kan icke tala om, att deraf i någon nämnvärd mån produceras till afsalu.

Men det är icke nog, att tullarnas verkningar ställa sig olika efter de olika provinsernas geografiska läge, de ställa sig äfven olika på ett annat område, nemligen på produktionsförmågans. Det är nemligen vidt skilda saker mellan en godsegare, som kan producera t. ex. 10,000 tunnor spanmål, och en mindre hemmanssegare, som kan producera jemnt så mycket, som han för egen del behöfver. Om jag antager, att tullen fördyrar spanmålen med hela sitt belopp, så skulle, om jag i rundt tal tager den tull utskottet föreslagit, en jordbrukare, som producerar 10,000 tunnor spanmål, beredas en förhöjd inkomst utaf 30,000 kronor. Mine herrar, under sådana förhållanden och med sådana fakta för ögonen är det icke alls underligt, att det blifver för godsegarne och de stora jordegarne ett stort intresse att söka bereda jordbruket så högt skydd som möjligt. Men om detta är tullens verkningar, låt oss då se, till hvilket belopp den i stor skala kan uppgå. Herr Fredholm har i sin reservation beräknat, att endast genom de af bevillningsutskottet nu föreslagna tullförhöjningarna å spanmål och ris skulle tullen derå, som komme att ingå till statsverket, belöpa sig till omkring 10,000,000 kronor årligen. Huruvida denna beräkning är riktig är en sak, som jag icke kan afgöra; men om han tagit siffrorna för höga, så går det ju an att sätta ned dem något, för att derigenom komma sanningen närmare. — Jag säger icke detta därför, att jag vill bestrida hans uppgift, utan därför att jag icke är säker på, att den är riktig — och vi kunna då antaga, att

genom de föreslagna tullförhöjningarne endast ett belopp af 8,000,000 kronor komme att tillföras statsverket. Då nu emellertid tullen i alla händelser fördyrar äfven den inhemska varan med det belopp, till hvilket den blifvit åsatt, så frågar jag: huru stor är den summa, som i följd af stigande spannmålspris tillfaller de svenska producera-terna i förhöjd inkomst? Ja, om jag antager, att den spanmål, som införes från utlandet, är $\frac{1}{3}$ och att den, som produceras inom landet, är $\frac{2}{3}$ af den, som föres ut i marknaden, skulle följden deraf blifva, att 2 gånger 8 eller 16,000,000 kronor skulle genom förhöjda tullar, på grund af statens mellankomst, våra jordbrukare kunna räkna sig till godo och stoppa i sina fickor. Läger jag då de 8,000,000 kronor, om hvilka jag förut nämnt, till dessa 16,000,000 kronor, så kommer jag upp till den enorma summan af 24,000,000 kronor. Hvem får betala dessa 24,000,000 kronor? Jo, herrarne torde väl vara ense derom, att, om icke utlänningen betalar dem, konsumenterna, som förbruka varan, måste betala dem. Sålunda skall här kräfvast ut ur svenska folkets fickor den enorma summan af 24,000,000 kronor, och detta genom statens mellanträdande.

Man säger, att det är så svårt för jordbrukarne. Ja, jag medgifver, att det så är i detta alla näringars krig mot hvarandra, då det motioneras af än den ene och än den andre om förhöjda tullar på likt och olikt, och det oupphörligt införes nya, förhöjda tullsatser i vår tulltaxa. Om jag jemför tulltaxan för år 1887 med den tulltaxa, som är föreslagen att träda i kraft under år 1895 eller 1896, är skilnaden sannerligen häpnadsväckande. Det är mindre underligt, om, när andra näringar ropa på skydd, också jordbrukarne på de trakter, der jorden lennar tillräcklig afkastning för afsalu, yrka på tullskydd och äfven på förhöjdt tullskydd. Men i alla händelser är det, förutom jordbrukarnes, äfven ett annat intresse, som vi här måste taga i betraktande, och det är den stora konsumerande allmänhetens, framför allt de obemedlades intresse. De kunna icke producera något, som staten garanterar skydd för, enär de producera endast arbete, men de måste konsumera för att kunna existera. Vi måste komma i häg, att de icke kunna erhålla något skydd. Man säger visserligen, att arbetarne genom tullarne få mera betaldt för sitt arbete. Nej, mine herrar, det är icke sant, ty då skulle man kunna bevisa, att äfven industrien genom tullarne fått produktionskostnaderna fördyrade. Jag tror icke, att någon skall kunna bevisa, att arbetslönerna stigit i samma proportion som tullarne; och dermed förfaller det påståendet, att arbetarne skulle erhålla samma skydd som exempelvis åtskilliga andra näringar. Under sådana förhållanden och med dessa fakta för ögonen, tror jag — för att nu återgå till jordbruksnäringen — att det är nödvändigt att i denna fråga iakttaga den största möjliga försigtighet och moderation; hvadan man torde, för så vidt spannmålsproduktion icke skulle kunna bära sig utan ett allt för högt skydd, hellre än att experimentera med ett dylikt tvingas af omständigheternas magt att byta om brukningsmetod. Säkert är, att, åtminstone i Norrland, man är nödsakad att

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

slå in på en annan princip, en princip, som man der redan börjat att följa, nemligen att slå sig på ladugårdsskötsel och mejerihandtering. Dessa näringsgrenar skola i någon mån kunna ersätta spannmålsproduktionen.

Hvad arbetarerörelsen angår, så synes det mig, som man, mera än hvad som göres, borde taga hänsyn till densamma. Det är icke länge sedan, det var fråga om att afskaffa mantalspenningarne, men äfven den frågan besvarades med ett bleklagdt nej. Det var då icke fråga om tullskydd, det var fråga om att afskaffa en direkt skatt för dem, som hårdast drabbas af lifsmedelstullarnes verkningar; men äfven i den saken syntes man hysa mindre intresse för de små. Det finnes, mine herrar, dock en sak, hvilken vi i fortsättningen och längden icke kunna tillbakavisa, och den är att bevaka de orepresenterades intressen och se dem till godo. Ty det heter: hvad menniskan sår, det skall hon ock skörda. Jag tror, att dessa ord äfven hafva sin tillämpning på lagstiftningen. Våra arbetare få hvarken det ena eller andra. Man utsträcker värnpligtstiden för dem från 42 till 90 dagar; man höjer lifsmedelstullarne och lägger på dem den ena bördan först och den andra sedan. Men då det är fråga om att utsträcka rösträtten, för att äfven de skola få deltaga i lagstiftningsarbetet, då svaras dem ett bleklagdt nej. Hvad tro herrarne, att följden här af i fortsättningen kommer att blifva? Jo, naturligtvis missnöje, och att dessa socialister, som jag för visso tror, att hvar och en inom denna kammare ser med ingalunda välbehag, skola komma att få vatten på sin qvarn. Jag tror icke, att detta i längden kommer att bereda vårt land lycka och välsignelse, herrarne må säga hvad som helst. För mig visa sig betänkligheterna att höja spannmålstullarne deri, att dessa tullar komma att fördyra lifsförnödenheterna och göra det svårt i samma mån som familjen är stor och arbetsförmågan svag.

En familjefader, hvars familj består af nio medlemmar, måste der vid lag betala tre gånger så hög skatt som den, som har en familj af tre medlemmar, och då kan det hända, att familjefadern, som har nio medlemmar, är den ende i familjen, som kan röra sin hand till arbete för att skaffa bröd åt sig och de sina.

Med dessa fakta för ögonen, herr talman, borde jag väl rätteligen yrka bifall till den af herr Bromée afgifna reservationen, till hvilken han nyss yrkat bifall, men jag skall dock afstå från att göra något yrkande i afvaktan på debattens utgång och de slutliga voteringspropositionerna. Jag ber dock att få säga, att om jag ställes i valet emellan å ena sidan bevillningsutskottets förslag om 3 kronor 70 öre å omalen och 6 kronor 50 öre å malen spannmål samt å den andra sidan tullsatserna af 1892 eller 1 krona 25 öre å omalen och 2 kronor 50 öre å malen spannmål, då kommer jag, herr talman, att rösta för de sista. Ställes jag deremot i valet emellan å ena sidan utskottets hemställan och å den andra den af herr Johansson med flere afgifna reservationen om en tull af 3 kronor 15 öre å omalen och 5 kronor 25 öre å malen spannmål, då kommer jag att rösta för denna reservation. Jag tror nemligen, att, äfven om man icke kan vinna mera än detta,

det dock blir en lättnad, och jag ber att till slut få med ett par siffror visa detta. Jag anser, att denna nedsättning skall åstadkomma en minskning af tullinkomsterna med 1,500,000, kronor, och under antagande af samma produktion inom landet, hvilken jag nyss lade till grund för mina beräkningar, uppstår för denna en minskning af den dubbla summan eller 3,000,000 kronor. Läger jag då till importtullen minskningen för den inom landet producerade spanmålen, så kommer jag till en summa af 4,500,000 kronor, och jag tror, att det under dessa svåra tider vore godt, om man kunde bereda våra arbetare denna lindring.

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Herr Natt och Dag: Herr greve och talman! Redan tidigt i höstas ingingo öfver hälften af landets hushållningssällskap och många landtmannaföreningar till Kongl. Maj:t med underdåniga petitioner om att få en förhöjd och effektiv tull å spanmål för att förekomma den stora import, som då redan var att förutse och som sedan verkligen inträffat. Hans excellens statsministern har under remissdebatten förklarat skälet, hvarför Kongl. Maj:t icke då kunde bifalla petitionen. Det var för det första därför, att vi hade god gröda. Vi hade visserligen god gröda för gräs och vårsäd, men för höstsäd icke så öfverdrifvet och för råg långt under medelmåttan. Sedan kom på en gång, såsom ett åkslag från klar himmel, i januari denna tullsats, sedan alla importörer och qvarnegare fått in så mycket spanmål, som de för pengar, kredit och utrymme i magasinerna kunde åstadkomma. Denna förhöjning väckte uppeende i hela landet. Hvert man kommer, hör man, att skilnaden mellan tullen å malen och omalen spanmål är alldeles för hög. Jag har varit med om en motion att få en tull af 4 kronor å omalen spanmål, då den å malen sattes till kronor 6: 50; och jag har ännu icke blifvit öfvertygad om att de nu föreslagna tullsatserna innebära den rätta proportionen. Men jag vill icke uppehålla herr talmannen och kaammaren så länge som de båda föregående talarne, utan blott säga, att jag icke kommer att yrka på bifall till min motion om tull af 4 kronor, utan hålla mig till siffrorna: 3: 70 och 6: 50.

Herr Zotterman: "Rätt förstådt, äro näringarna i ett land solidariska". Så utbrister å sidan 10 i det protokoll, som åtföljer kongl. propositionen n:o 4 om spanmålstillarnes höjning, hans excellens herr stats- och finansministern E. G. Boström, efter det han framhållit landbrukarens tryckta ställning och erinrat, i hvilken grad jordbruket är vårt lands modernäring.

Jag vill taga fasta på detta upphöjda sanningsord, från regeringens mun uttaladt, och jag anser mig af detta yttrande ega full befogenhet att draga den slutsatsen, att rätt förstådt, äro alla samhällsklasser i ett land också solidariska. En mot denna sanning rätt skarpt dissonerande tankegång märker man i det ofta hörda citerandet af furst von Bismarcks bevingade ord: "Har bonden pengar, så ha alla pengar", hvilket citat anföres såsom innehållande en odisputabel sanning, omöjlig att i något afseende reducera.

Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

För min del finner jag skäl att något vända på den Bismarckska satsen och fråga: "Om endast jordbrukare funnos, hvar skulle de få sina produkter afyttrade? Hvarifrån skulle de få sina pengar?" Och med denna fråga kommer jag osökt till en annan fråga, nemligen denna: "Huru stor del af Sveriges befolkning idkar jordbruk, och huru stor del lever af annat näringsfång?" Svaret på denna fråga lemnas oss af befolkningsstatistiken. Och det svaret visar oss, att icke fullt hälften af landets befolkning är att hänföra under rubriken jordbrukare och dermed sammanhängande näringar; den större hälften lever af andra näringsfång.

Af detta förhållande skulle man möjligen få den uppfattningen, att jordbruksnäringen hade vida större betydelse för vårt land, än den i själfva verket har. Det förtjenar därför, att man ser efter, till hvilken grad jordbruksnäringen bidrager till den svenska handelsomsättningen med utlandet.

Under år 1893 utgjorde hela denna omsättning 660,961,000 kronor, deraf införsel för 332,689,000 kronor och utförsel för 328,272,000 kronor. I dessa belopp ingå för till jordbruket hänförande artiklar: "Lefvande djur, matvaror af djur samt spanmål och produkter deraf" följande belopp: införsel 50,451,000 kronor och utförsel 83,126,000 kronor. I jemförelse härmed torde vara skäl framhålla artikeln "trävaror", hvilken visar en införsel på 4,338,000 kronor och en utförsel på 156,478,000 kronor samt artikeln "papper och pappersarbeten", visande en införsel på 4,448,000 kronor och en utförsel på 28,911,000 kronor.

Uttryckas dessa siffror efter varugruppernas relativa betydelse för landets in- eller utförsel, så visar det sig, att jordbrukets *införsel* utgjort 15,08 procent, trävarorna 1,30 procent samt papper och pappersarbeten 1,34 procent af landets hela införsel, under det att jordbrukets *utförsel* visar 25,33 procent, trävarorna 41,57 procent samt papper och pappersarbeten 8,81 procent, eller de två sistnämnda tillsammans mer än hälften af hela utförseln.

Om också det skulle medgifvas, att jordbruket först föder landets halfva befolkning samt lemnar det utförselbidrag, som ofvan framhållits, och att således jordbruket måste få tillerkännas epitetet af landets hufvudnäring, så äro dock å andra sidan alla andra näringsfång tillsammans af sådan vikt för landet, att deras idkare, den större hälften af landets befolkning, icke få lemnas ur räkningen, då det gäller att genom tull-lagstiftning skydda jordbruket.

Det synes mig, som att det vore tillrådligt att vid tull-lagstiftningen också begrunda den frågan: Huru mycket får den del af befolkningen, som lever af andra näringsfång, betala till jordbrukaren för tullen per år? Man skulle då komma till rätt intressanta siffror. Se här några: Enligt 1880 års tioårs-statistik var Sveriges hela befolkning då 4,565,668, deraf 2,342,994 tillhörande jordbruket, de, som lefde af andra näringar 2,222,674. Enligt samma statistik 1890 var Sveriges hela befolkning 4,784,981. Efter en uppgift från kongl. statistiska centralbyrån, till mig personligen gifven på en förfrågan, skulle jordbrukarebefolkningssiffran från 1880 minskats med 175,000 och således

år 1890 vara 2,167,994. då deremot den öfriga personalen utgjorde 2,616,987.

Om man då beräknar, att 1½ tunna lika med 178 kilogram mjöl är per år behöfligt för hvarje person öfver hufvud, ger detta på år 465,823,686 kilogram; efter ett pris af 6 kronor 50 öre per 100 kilogram å tull blir detta en ärlig skatt på de icke sädesproducerande till de sädesproducerande af den lilla nätta siffran 30,278,539 kronor 59 öre.

Manar icke ett sådant förhållande till betänksamhet?! Och kan man förväna sig öfver, om deras målsmän, hvilka uppoffringen gäller, höja varnande röster mot tullarna i allmänhet?! Och ännu mer mot för höga tullar i synnerhet?!

Till allt detta kommer nu ett egendomligt förhållande, också värdt att vid detta tillfälle påakta. Hans excellens herr stats- och finansministern anser, att de tyska tullsatserna, sådana de äro gällande såsom fördragsenliga tullsatter, också i vårt land skola tagas till norm vid tullsaternas bestämmande, och därför föreslår Kongl. Maj:t, att tullen å spannmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor, äfvensom andra slag, ej specificerade, skall bestämmas till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram.

I Tyskland är dock tullen på råg och hvete visserligen 3:50 riksmark eller 3 kronor 15 öre i svenskt mynt, men tullen å korn är endast 2 riksmark eller 1 krona 80 öre i svenskt mynt, tullen å majs 1:60 riksmark eller i svenskt mynt 1 krona 44 öre, tullen å skidfrukter 1:50 riksmark eller i svenskt mynt 1 krona 35 öre, tullen å spannmål, andra slag ej specificerade, 1 riksmark eller 90 öre.

För min del kan jag icke förstå konsekvensen uti detta. Inkonsekvensen i detta fall blir ännu större, då man märker, att artiklarna råg, korn och majs i Frankrike draga en tull af blott 3 francs eller 2 kronor 25 öre, och att omalen spannmål är tullfri i Ryssland, Finland och Danmark.

Villigt erkänner jag för min del jordbrukets stora betydelse för vårt land, och jag beklagar lifligt den tryckta ställning, i hvilken jordbruket nu och under närmast gångna år befunnit sig. Det är också på den grund jag satt mitt namn under den af herr Kardell framburna motionen n:o 140, deri föreslås, att Riksdagen måtte besluta, att de af 1892 års Riksdag fastställda tullsatserna å spannmål, omalen och malen, måtte åter blifva gällande. Det är, herr grefve och talman, till denna motion jag yrkar bifall, under det att jag på grund af det anförda yrkar afslag på kongl. propositionen i hvad densamma rör tullen å omalen spannmål.

Tullen å malt, äfven krossadt, föreslås af Kongl. Maj:t till 4 kronor, då tullen å denna vara i Frankrike är 4 francs eller 3 kronor, i Tyskland 3:60 mark eller 3 kronor 24 öre, i Ryssland 20 kopek per pud eller motsvarande 3 kronor 52 öre per 100 kilogram, i Finland fritt, i Danmark fritt. Det föreligger således skäl till afslag äfven i denna punkt.

Kommer jag så till frågan om tullen å malen spannmål, så finner man å sidorna 13 och 14 i statsrådsprotokollet fem skäl vara anförda för denna tulls bestämmande till 6 kronor 50 öre per 100 kilogram.

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Dessa skäl äro: 1:o) mjölprocentutbytet: $66\frac{2}{3}$ procent mjöl af 100 kilogram säd; 2:o) skyddet, som ligger i den högre fraktkostnaden för säd mot för mjöl; 3:o) räntan på det kapital, som isförhållandena påkalla för vinterförråd vid qvarnarna; 4:o) det gynsammare läge, i hvilket qvarnindustrien befinner sig i rikare länder; och 5:o) införselbevisfrågan i Tyskland.

För min del anser jag mig ej böra ingå i pröfning eller bemötande af dessa fem skäl hvart för sig; men jag vill något litet stanna vid det första skälet eller det om mjölprocenten. I denna punkt mötes man af rätt stridiga uppgifter. I Tyskland angifves procenten räknas till 65. Hans excellens räknar den till $66\frac{2}{3}$. Af en qvarnegare, den der har till uppgift att mot betalning mala säd till mjöl, har jag fått uppgift på att procenten blir 80 à 75. Och denna uppgift stämmer på ett märkligt sätt med den uppgift, som jag sedermera sett å sidan 11 i jordbruksstatistiken för år 1893. Der får man nemligen den uppgiften, att enligt 1865 års jordbruksstatistik (sidan 22) gifver en tunna råg (om 280 skålpund) 240 skålpund rågmjöl, hvilket ju gör 87 procent, ej 60, 65 eller $66\frac{2}{3}$. En tunna korn (om 250 skålpund) lemnar 200 skålpund kornmjöl eller 80 procent och en tunna hvete (om 300 skålpund) 180 skålpund hvetemjöl, d. v. s. 60 procent. Detta på en tid, då qvarnindustrien icke på långt när var så utvecklade som i våra dagar. Om nu procenten af dessa tre sädesslag, förvandlade till mjöl, hopsummerades, blefve medelprocenten 75. Det synes mig därför vara med denna siffra, man har att räkna, då man vill se efter, hvilken vinst qvarnindustrien gör på tullsatsen 6 kronor 50 öre.

Om vi då antaga, att qvarnindustrien, såsom det framhålles i ett flygblad, utdeladt till oss riksdagsmän för några dagar sedan, är jordbrukarens gifna afnämare och betalar spanmålen efter verdenspriset plus tullen, likasom vi skola antaga, att densamma säljer mjölet efter detta pris plus tullen, så skulle icke vara så mycket att säga om den tullsatsen, ty då finge landtbrukaren den afsedda inkomsten för sin spanmål och qvarnegaren skälig vinst på sin rörelse.

Om vi beräkna verdenspriset till 9 kronor och tullen till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram, betalas för 1,000 kilogram säd kr. 121: 50;

dessa ge 750 kilogram mjöl à kr. 15: 50	116: 25	
200 " kli à " 6: 75	13: 50	
50 " dam à " 0: 00	0: 00	
	129: 75	
eller vinst	8: 25	
	121: 50.	

Nu males en tunna säd (lika med 119 kilogram) för en krona öfver hufvud, till och med billigare. Då kan man också mala 1,000 kilogram för 8: 25. Det belopp man sedan kunde sälja kliet till högre pris än 6: 75 per 100 kilogram och den minskning man kunde åstadkomma i fördamningen blefve en ytterligare vinst för qvarnegaren.

Men nu betalar qvarnegaren icke jordbrukaren efter verdenspriset plus spanmålstullen, utan vida mindre. Af statsrådsprotokollet synes

han till och med köpa spanmålen ända till omkring två kronor lägre per 100 kilogram än noteringarne. Så säljer han icke heller mjölet efter verdenspriset på säden plus tullen på mjölet, utan han tager, såsom en qvarnegare visat i sina beräkningar i tidningarne, 5 öre mer per kilogram på hvetemjölet, än hvad hvetet kostar, och 5,5 öre mera per kilogram på rågmjölet, än hvad rågen kostar. Om vi då i genomsnitt beräkna 5,25 mera för 1 kilogram mjöl än på säden, hvad vinner då qvarnegaren? Se här!

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Han ger för 1,000 kilogram säd 111: 50.			
Så får han	750	”	mjöl å 17: 40 = 130: 50
	200	”	kli å 6: 75 = 13: 50
			kronor 144: 00
			Således den nätta vinsten = 32: 50
			111: 50.

Dertill kommer den med visshet högre inkomsten för kli och antagligen större minskning i afdamning.

Herr talman, en sådan favorisering af qvarnindustrien kan jag icke vara med om, hvarför jag yrkar afslag i detta fall å Kongl. Maj:ts proposition. Jag kan ännu mindre vara med om utskottets förslag, som höjer tullen å omalen spanmål till 3 kronor 70 öre och håller fast vid 6 kronor 50 öre för mjöl och vidare höjer malttullen till 5 kronor. Jag yrkar således afslag äfven på utskottets förslag och anhåller om bifall till den vid punkten fogade reservationen af herr Bromée, hvilken innefattar det af herr Kardell m. fl. i ofvan nämnda motion gjorda yrkande.

Herr Ericson i Ransta: Herr grefve och talman, mine herrar! Den fråga, som är öfverlemnad till kammarens öfverläggning, är ju så många gånger debatterad, så att det torde vara svårt att framlägga något nytt till frågans belysning. Det är icke heller därför, som jag begärt ordet, men då jag kommer att rösta för de högre tullsiffrorna, så har jag ansett mig skyldig att med några ord angifva de skäl, som för mig varit bestämmande.

Jag torde då först böra göra klart för mig, huruvida jordbruket verkligen är i ett sådant tillstånd, att det behöfver skydd. Ja, detta har erkänts af litet hvar, äfven från frihandelsvänligt håll, och hans excellens statsministern har i sitt yttrande till statsrådsprotokollet ganska tydligt påpekat detta. Betrakta vi nu jordbrukets närvarande ställning, så är det icke svårt att förstå, att den är högst bekymmersam. De pris, som betalas för jordbruksalstren, äro så låga, att de stå betydligt under dem, som gälde för några år sedan, och jag tror icke, att man för åtta år sedan hade skäl att säga, att landtbrukarne förtjenade för mycket på sitt yrke.

Betraktar jag åter landtbrukarnes utgifter, så hafva de icke minskats vare sig i fråga om utskylder eller arbetskostnader, och de förbättringar, som nu måste nedläggas på jorden, kräfva från deras sida allt större uppoffringar. Vill man nu råda landtbrukarne att

Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
malen.
(Forts.)

icke fortsätta med dylika förbättringar och att icke nedlägga så stora kostnader på jordbruket, ja, då är det lika illa stäldt, ty kan han icke följa med utvecklingen och införa förbättringar för att öka sin produktion, så är det gifvet, att ställningen blir ännu sämre. Prisen å jordbruksprodukterna rätta sig nemligen icke efter produktionen inom vårt land, utan nu för tiden äro de beroende af de stora kulturländerna, ty fraktskilnaden mellan transporter på längre och kortare afstånd är numera så obetydlig, att, såsom vi veta, man kan hitfrakta spannmål från Tyskland och Ryssland, ja, ända från Amerika för en ringare penning, än vi kunna frakta den från mitt hem i Vestmanland till Stockholm. Således betyder afståndet icke något numera, då varan kan fraktas sjövägen.

Dertill hafva vi också, såsom af hans excellens statsministern påpekats i hans yttrande till statsrådsprotokollet, då tullfrågan föredrogs i statsrådet, en annan orsak till de sjunkande prisen, nemligen det fallande silfvervärdet. Vi veta ju, att utländsk spannmål, särskildt den ryska, kan säljas billigare i vårt land, än hvad den kostar i inköp på produktionsorten, allt beroende på vår myntfot och det fall, som silfvervärdet undergått på senare tider.

Våra frihandelsvänner framhålla, att skydd för spanmålen, råg och hvete, icke är af behovet påkalladt, ty det är icke nödvändigt för jordbrukaren att fortsätta med odlingen af dessa sädeslag. Han bör i stället, säga de, odla andra produkter, såsom t. ex. hö och hafre, samt lägga an på en förbättrad ladugårdsskötsel.

Jag tror, att hvar och en, som följt med landbrukets utveckling i vårt land, icke skall kunna förneka, att jordbrukarne gjort allt, hvad som göras kunnat i den riktningen. Så länge som prisen å ladugårdsprodukterna samt å hafre någorlunda höllo sig uppe, fans det ock en möjlighet för landbrukarne att på den vägen bereda sig medel till bestridande af sina utgifter. Men det är säkerligen bekant för alla dem, som något intresserat sig för och studerat förhållandena nu för tiden på ifrågavarande område, att ladugårdsprodukterna gått ner till pris, som lemna föga, om ens någon behållning. Ser man åter på kreatursprisen, så hafva äfven de fallit. Under förra året var det knappast möjligt att kunna få försälja några kreatur annat än till mycket låga pris, alldenstund vi ej fingo exportera kreatur på utlandet. Dessa utvägar äro således, om icke helt och hållet stängda, likväl så reducerade, att de icke lemna samma behållning som förr.

Hvad åter beträffar odlingen af höstsäd, så anser jag denna vara af stor betydelse för vårt land. Ty om jordbrukaren skulle tvingas att minska eller rent af upphöra med odlingen af höstsäd, hvad skulle då hända, om missväxt inträffade i Ryssland och andra länder, hvarifrån vi köpa spannmål, såsom förhållandet var för icke många år sedan, då Ryssland nödgades stadga exportförbud? Kan man icke då inom vårt eget land fylla vårt behof af höstsäd, så skola prisen komma att höjas ännu högre, än de nu föreslagna tullarne komma att medföra. Jag är förvissad om, att derest icke 1888 års tullar tillkommit, så skulle prisen å råg och hvete i landet varit mycket högre vid nämnda tillfälle, än de verkligen voro, ty genom de tullar.

som då åsattes, började jordbrukarne att åter få intresse för höstsädesodlingen, och den steg därför inom ett par år högst betydligt. Detta gjorde, att, när missväxten inträffade i Ryssland och exportförbudet der utfärdades, här fans icke så obetydligt af höstsäd, och jag är viss om, att, i fall jordbrukaren finge ett betryggande skydd, odlingen af höstsäd, i synnerhet af råg, skulle ökas, så att vi dermed kunde fylla våra behof inom landet. Dessutom torde det för den, som känner till, huru ett landtbruk bör skötas, vara klart, att höstsädesodlingen för landtbrukets bestånd såsom jordbruk är af den största betydelse. Man har tillrådt oss att odla hafre. Ja, det är ju gifvet, att landtbrukaren gör detta; men en allt för ensidig odling af hafre har emellertid visat sig skada landtbruket i mycket hög grad. Det har också beklagligtvis stundom inträffat, att, der jorden varit tjenlig för hafreodling, och der man en gång börjat att bedriva denna, man sedan äfven i så hög grad fortsatt dermed, just till följd af de höga hafrepreisen och af den lätthet, hvarmed denna odling kunnat bedrivas i jmförelse med höstsädesodlingen. så att jordbruket tagit skada deraf. Höstsädesodlingen har deremot en annan verkan på jorden: den förbättras och uppluckras derigenom och befrias från ogräs, så att den efteråt kan lemna goda gräskördar, hvilket ju är af vigt för ladugårdsskötsel. Höstsädesodlingen är således af synnerligen stor betydelse för ett intensivt och väl ordnad landbruks framtid.

Nu har man framhållit, att det skulle vara obilligt att lemna jordbrukaren ett sådant skydd, emedan det skulle komma att betalas af de öfriga samhällsklasserna inom vårt land. Det beror emellertid på den synpunkt, från hvilken man vill utgå. Utgår man från den synpunkt, som i allmänhet omfattas af våra frihandlare, nemligen att ju billigare en vara kan köpas, desto bättre är det, ja, då kunde ett sådant resonnement vara berättigadt; men detta är en synpunkt, som jag för min del icke kan godkänna. Jag tror deremot för min del, att det är af synnerlig vigt, att man sörjer för att vi hafva någon-ting att köpa för; ty om varan är än så billig, men jag icke kan förtjena något, hvarmed jag kan köpa densamma, så har jag icke mycken nytta af denna billighet.

Nu säger man, att de, som icke äro jordbrukare, icke skulle hafva någon fördel af det ifrågasatta skyddet, utan tvärtom blott få vidkännas dermed förenade ökade utgifter. Nej, så tror jag icke förhållandet vara här. Jag betraktar nemligen landets invånare såsom ett helt, så att de allesammans äro solidariska; lider den ena grenen af våra näringar, så lider också det hela. I synnerhet gäller detta om en så pass vigtig näringsgren som landtbruket, hvilket dock alla måste erkänna vara landets hufvudnäring. Om landtbruket går under, om det icke kan föda sina idkare och lemna sina arbetare en tillräcklig afkastning, af hvilken de kunna lefva, så är det alldeles klart, att detta kommer att menligt inverka icke allenast på landsbygden, utan äfven på städerna. Har nemligen jordbrukaren icke råd att lägga ner något arbete, förbättringar på sin jord, så är det alldeles gifvet, att hela samhället deraf konnuer att lida. Om jordbrukaren

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

tingas att minska antalet af sina arbetare, så är det gifvet, att dessa arbetare tvingas att begifva sig till städerna för att der söka sin utkomst och derigenom naturligen nedtrycka arbetsprisen för städernas arbetare och sålunda äfven menligt inverka på deras arbetsförtjenst.

Det är således enligt min tanke gifvet, att ett tillräckligt skydd åt sådana näringar, som äro naturliga för vårt land, skulle komma att gagna icke blott de samhällsklasser, som deraf hafva direkt nytta, utan äfven återverka på hela samhället.

Det har också framhållits, att detta skydd icke skulle komma att lända den mindre jordbrukaren till nytta. Jag vet nu icke, huru långt ned man vill gå, eller hvad som menas, när man begagnar detta uttryck, små eller mindre jordbruk. Det är dock säkert, att huru små dessa jordbruk än må vara, så kunna dess innehafvare åtminstone icke taga skada af en tullförhöjning sådan som den föreslagna, ty alla landtbrukare, som hafva derfor lämplig och tjenlig jord, kunna af densamma fylla sitt eget behof af spannmål och få i de allra flesta fall derjemte alltid något till afsalu. Om nu den mindre landtbrukaren icke skulle hafva några större partier spannmål till afsalu, så har han icke heller tillfälle att sälja några nämnvärda kvantiteter af andra varor, och hvad ladugårdsskötseln beträffar, så är densamma icke af så stor betydelse för den mindre landtbrukaren som för den större, och detta af skäl, hvilka jag här icke anser det vara tillfälle att omförmäla. Den mindre jordbrukaren har dock sina utskylder och aflöningar att utgöra, och på något sätt måste han skaffa sig inkomster dertill, såsom t. ex. genom en, om än så obetydig, försäljning af höstsäd.

Den proportion, som nu är af Kongl. Maj:ts föreslagen uti talen 3,15 och 6,50, har utskottets flertal velat förändra till 3,70 och 6,50. Jag tror, att denna förändring i proportionen är bättre. Jag har underskrifvit en motion om en tull af 4 kronor på spannmål och 6,50 på mjöl, och det är med ledning af de tullbelopp, som åsattes vid 1888 års riksdag, som man ansett den rätta proportionen ligga i en spannmålstull af 4 kronor och en mjöltull af 6,50.

Då det emellertid icke är möjligt att få fram siffran 4, så skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets framställning om en tull af 3,70 å omalen och af 6,50 å malen spannmål.

Herrar *Magnusson, Carlsson* och *Fredholm* i Saleby instämde häruti.

Herr Höjer: Jag skall icke, då så många talare hafva ytterligare anmält sig, tillåta mig att, i likhet med föregående talare, ingå på en längre principdebatt i en fråga, som är så grundligt och så många gånger genomdebatterad som denna. Jag skall icke heller tillåta mig att angifva i enskildheter min egen uppfattning af den föreliggande frågan, och detta så mycket mindre, som jag vid remissdebatten hade tillfälle att närmare angifva den. Men jag skall i allra största korthet söka angifva min ställning till bevillningsutskottets betänkande och till de samma betänkande åtföljande reservationer;

och jag skall då, så godt först som sist, be att få till protokollet antecknad, att jag ansluter mig till herr Bromées reservation.

Jag är, såsom herrarne alla torde veta, i princip frihandlare, och jag är framför allt fiende till allt hvad lifsmedelstullar heter, emedan jag anser dem vara till skada för den vida öfvervägande delen af befolkningen i vårt land, utan att de därför bereda landets jordbrukare något verkligt och varaktigt gagn. Jag är vidare i min egenskap af riksdagsman i denna kammare vald på ett rent frihandelsprogram utan någon den allra ringaste inskränkning.

Redan på grund af denna min principiella ståndpunkt och vidare på grund af de särskilda löften, som jag gifvit mina valmän, anser jag mig för min personliga del hafva gått till eftergifternas och kompromissernas yttersta gräns, när jag accepterat hvad som i mina ögon måste anses vara en kompromiss med min innersta öfvertygelse i tullfrågan, nemligen den kompromiss, som utmärkes af de respektive tullsatserna å 1 krona 25 öre för spannmål och 2 kronor 50 öre för mjöl.

Nu hafva flere af mina högt aktade frihandelsvänner, som stå på en mera eftergivande ståndpunkt än den jag intar, kommit till mig, icke en utan flere gånger, och förehållit mig, att omständigheternas magt vore sådan, att jag borde ännu mera skrinlägga mina frihandelsvänliga åsikter, att jag borde taga mitt förnuft till fånga samt med glädje och tacksamhet acceptera och ansluta mig till den reservation, som blifvit afgifven af herr Johansson i Noraskog och hans kamrater. Jag skulle således från den kompromisslinie, på hvilken jag redan tvungits att ställa mig, göra ytterligare ett ganska långt språng fram i protektionistisk riktning för att intaga en ny kompromisslinie, antydd med talen 3,15 och 5,25.

Jag skulle, herr talman, tänka på den saken, om jag hade någon den allra ringaste garanti för att kompromissernas kedja dermed vore slut. Men jag skulle bra illa hafva läst samtidens och särskildt protektionismens historia, om jag skulle tro, att hvad som nu blifvit fastslaget skulle utmärka den yttersta gräns, utöfver hvilken man icke med afseende på spannmålstullarne vidare skulle komma att gå. Ah nej, herr talman, aptiten växer medan man äter, det är nu en gammal sats.

Protektionisterna skola efter ett eller annat år med mer eller mindre plausibla skäl komma och säga: de der tullarne af 3 kronor 15 öre och 5 kronor 25 öre gagna oss icke det allra ringaste: vi vilja hafva en tullsats af 4 kronor, 5 kronor, 6 kronor 50 öre och 7 kronor. Och då skola dessa mina högt aktade meningsfränder, som nu intagit en kompromisställning, blifva nödsakade att intaga en ny, utmärkt af 3 kronor 70 öre, 5 kronor, 6 kronor 50 öre, eller någon siffra, som då anses passande. Jag riskerar således att, sedan jag kompromissat en gång, nödgas göra det för andra gången, med utsigt att längre fram få göra det äfven gången n:o 3 o. s. v. i oändlighet, för så vidt mina valmän efter så många äfventyr finna för godt att skicka mig tillbaka till den svenska Riksdagen.

Det är med hänsyn härtill, herr talman, och då jag, rent ut sagdt,

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
mjölen och
omalen.
(Forts.)*

Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

anser ett dylikt kompromissande, ett dylikt eftergifvande af grundsatser, vid hvilka man borde hålla fast, på längden politiskt demoraliserande, det är med hänsyn härtill, som jag resonerar på *det* sätet: det får vara med differensen mellan 6 kronor 50 öre och 6 kronor 25 öre i mjöltull huru som helst, men jag har icke förmåga eller vilja att till den grad stoppa alla mina frihandelssympatier och frihandelsåsigter i säcken, att jag kan blifva, hvad jag skulle vilja kalla, renhårig protektionist.

Det är på den grund, att jag icke i antagandet af herr J. Johansons med fleres reservation kan se något slut på det i mina ögon demoraliserande kompromissandet mellan olika principer, som jag, herr talman, skall yrka afslag å utskottets betänkande och bifall till herr Bromées afgifna förslag.

Herr Nyström: Efter de fullständiga och uttömmande bevis, som allt ifrån stridens början blifvit framlagda såväl för som emot tullar i allmänhet och lifsmedelstullar i synnerhet, skall jag visserligen icke, som man säger, å nyo tröska den gamla halmen, och jag vill icke heller försöka att från någon ny sida skåda den stora frågan, i hvilken med all säkerhet någon enighet icke på detta runn lärers uppnås.

Emellertid skall jag anhålla att få förklara, att, trots denna stortade utredning, jag för min del icke kunnat öfvertygas derom, att det svenska jordbruket är i ett sådant betryck, att dermed kan rättfärdigas en åtgärd, hvarigenom lifsmedlens pris i upprörande grad höjas för de i ekonomiskt hänseende svagaste inom samhället, för dem, som stå på gränsen eller inom gränsen, der nöden emellanåt visar sitt bleka ansigte, och då mina önskningsar och förhoppningar gå i riktning af frihet från alla lifsmedelstullar, så kommer jag att ansluta mig till dem, som äro motståndare till såväl Kongl. Maj:ts proposition som bevillningsutskottets förslag, och min röst kommer att afgifvas för det förslag, som ställer i utsigt åtminstone *någon* förbättring i den arbetande klassens ställning, som, efter mitt förmenande, är förtjent af stor och deltagande uppmärksamhet.

Herr talman, jag skall icke i denna fråga göra något yrkande.

Herr Johansson från Stockholm: Då jag utan att angifva något skäl har reserverat mig mot det slut, hvartill bevillningsutskottet kommit, så anhåller jag nu att, så kort jag förmår, få angifva min ställning till frågan.

Vid 1893 års valkampanj uttalades det dels man och man emellan, dels i vissa tidningsuppsatser, att man icke behöfde taga hänsyn till lifsmedelstullarne vid de då förestående valen, ty någon ändring i dessa tullsatser kunde icke gerna komma i fråga under den treårsperiod, som då instundade. Man borde, sade man, hellre välja insigtsfulla män för andra frågor, hvilka då länge varit undanskjutna på grund af striden om lifsmedelstullarne. Men jag hemställer till eder, mine herrar, om icke just vid detta riksmöte tullfrågan är den mest brännande, åtminstone af de hittills kända. Man har haft stora

fordringar på och gifvit ganska stora löften åt det svenska folket under de sistförflutna riksdagarne. Man har genomdrifvit infriandet af sina fordringar utan afdrag, men man har icke alltid varit lika angelägen om att infria de gifna löfena.

Man hade vid 1886 års riksmöte synnerligen godt om frihandlare. 10 år senare eller vid 1895 års riksdag kan man tryggt säga, att det knappast finnes en enda absolut sådan i hela Andra Kammaren, mig sjelf inberäknad. Vi vilja eller äro med om tullar allesammans, vi skilja oss endast i fråga om beloppet. Den tullnedsättning, som 1892 egde rum — det är ledsamt att behöfva säga det — berodde mera på de verkliga tullvännernas nåd än på de så kallade frihandelsvännernas förmåga och kraft. Och jag har ingen förhoppning om, att vi nu skola få ned tullarne under de af bevillningsutskottet föreslagna siffrorna. Jag är pessimist i denna fråga. Jag tror tvärtom, att spanmålstillarne snart återigen skola höjas. Jag har goda och grundade skäl för denna åsigt. Det är icke länge sedan det yttrades af våra jordbrukare, att om de blott kunde få 80 eller 90 öre lispundet för sin råg, så skulle de känna sig någorlunda belåtna. En annan framstående protektionist yttrade: Om vi blott finge 12 kronor tunnan, så skulle vi icke stå oss så illa som vi nu göra. I år deremot har en lika stor jordbrukare som tullvän förklarat, att produktionspriset i våra dagar på en tunna råg om 14 lispund icke kan ställa sig lägre än 14 kronor. Då vi nu veta, att 1894 års rågpris inklusive tullen icke belöpte sig till högre siffra än 9,08 kronor och dertill foga den af Kongl. Maj:t nu tillagda tullen 2,26 kronor, så gör det omkring 11 kronor, och då är det, mine herrar, ett långt steg till 14 kronor. Men visst är, att på ett eller annat sätt, antingen till följd af stigande spanmålspris eller till följd af ökade tullar, skall man, så länge magten är i samma händer som nu, icke stanna, förrän man kommer till en tull af 14 kronor, och i fråga om denna tillade dessutom den nyss citerade protektionisten, att jordbrukaren genom en sådan tull-sats visserligen skulle skyddas från förlust, men icke göra någon vinst.

Här har i dag talats så mycket om jordbrukarnes betryck och sagts, att om icke jordbrukarne blifva hjälpta, så kunna de icke aflöna några arbetare. Men det är väl skäl att på något sätt beröra jordbrukarnes förhållanden i afseende på rättigheter och skyldigheter. Den svenske jordbrukaren har ju rätt att odla och sköta sin jord för det ändamål, som synes honom lämpligast, han kan odla hvitbetor och hafre, han kan lägga an på att erhålla foder för uppfödande af svinkreatur och annan boskap, och så kunna dessa produkter exporteras — med undantag möjligen af hvitbetorna — till den utländska marknaden, der man får bättre betaldt än hos oss. Men om de på så sätt använda sin jord — hvilket jag och många med mig anse vara det bästa — så kunna de icke samtidigt fylla brödsädesbehöfvat för vår räkning. Jordbrukaren vill icke sälja sina ladugårdsprodukter till oss för sådana pris, som vi hafva råd att betala, eller för billigare pris, än han kan förskaffa sig för dem på den utländska marknaden. Han finner ej räkning vid att odla råg, ej att åt oss sälja sina ladugårdsprodukter till lägre pris än på främmande marknad gällande.

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

Men vi, som äro nödsakade att oftast nog importera mediokra varor, med hvilka vi nöja oss, vi skola vara skyldiga att för dessa varor erlægga en tullsats, som oftast belöper sig till varans halfva värde. Rättigheter och skyldigheter äro således sannerligen icke väl afvägda, äfven om jag tager hänsyn dertill, att den mindre jordbrukaren på landet är i lika svaga eller fattiga omständigheter stadd som brödköparne, daglönarne i städerna.

Jag minnes från 1886—87 års riksdagar, huru vi då i denna kammare hade en aktad ledamot, om icke flere af de närvarande — några äro nu borta — som varnade oss att icke skicka våra penningar till utlandet för brödsäd, emedan denna kan odlas tillräckligt för vårt behof i vårt eget land. Vi *kunna* det, sade han, och vi *skola* göra det, blott vi få lämpligt skydd, och vi *böra* göra det, tillade han, därför att det kan hända oss, att vi en olycklig dag kunna hafva ett krig, då våra hamnar blifva blockerade. Om vi då under sådana förhållanden icke hafva någon säd i ladorna eller i magasinerna, så hafva vi icke heller bröd i huset, och deraf kunde mycken nöd och brist uppstå.

Nå väl, 1888 års tullsatser kommo, och de togos som man behagade; motståndet var svagt, om ens något.

Att de icke togos till för lågt, är jag viss om, synnerligast med hänsyn till de mycket mindre och jmförelsevis måttliga pretentioner, som man hade under tullstriderna åren 1886 och 1887. Jag har icke märkt sedan år 1888 och tills nu någon missväxt i vårt land; och prisen hafva under femårsperioden 1888—1892 i genomsnitt varit 14 kronor 50 öre per tunna råg. Man tycker väl under sådana förhållanden, att det hade kunnat löna sig att odla brödsäd. Men det har man icke gjort. Det hade funnits bättre förutsättningar, just under dessa år, för ett jordbruk, anlagdt på ladugårdsskötsel. Men någon skall kanske invända, att det påstånde, att rågodlingen ej ökats, icke är sant, ty statistiken talar ett annat språk; och vidare att vi ej hafva kunnat sälja öfverskottet af vår säd, ty det fins ej andra än qvarnegare, som äro spanmålshandlare, och de vilja ej köpa svensk vara. Hvad skulle det tjena till att odla ett så dyrt südesslag som råg, då man lika väl kan odla vårsäd, när det gäller ladugårdsprodukter, då kärnan måhända är lämpligare och halmen bättre.

Kongl. Maj:t vill skydda jordbruket, derom är jag fullkomligt öfvertygad; och de stora qvarnegarne säga äfven, att det är jordbruket, som de vilja skydda, och då jag ej antager, att de säga ett och mena ett annat, vill jag äfven tro detta. Vi frihandlare, såväl utom som inom Riksdagen, vilja äfven gifva jordbruket skydd, men det fins ingen menniska, som tror detta. Många af oss — åtminstone gäller det mig — hafva varit mycket eftergifvande, när det gällt jordbruket: så har jag varit med om grundskatternas afskrifning samt aflyftandet af alla möjliga onera från jordbruket, så vidt möjligt varit. Jag är äfven böjd för att underlätta andra bördor, som trycka denna näring, och jag har röstat för en direkt beskattning, der för mögenheten bättre kunde träffas än nu, och med hvilken jordbrukarne ej borde hafva skäl att vara missbelättna, eftersom det för

närvarande är så illa stäldt för dem, att de ej hafva någon beskattningsbar inkomst.

Jag skulle, mine herrar, kunna hålla på i timal på detta sätt, men jag vågar det ej och står ej heller ut dermed, ty frågan, som omfattar tullen å både malen och omalen säd, är af stor utsträckning. Jag vill emellertid med några ord beröra mjöltullen, och det kan hända, att jag senare återkommer till denna fråga, beroende på huru mitt anförande bemötes. Hvad då beträffar rendementet mellan spanmåls- och mjöltullen, så ber jag att få säga, att jag till fullo inser, att jordbrukets ställning är betryckt; men icke bör väl detta betryck få afhjelpas så, att hela bördan lägges på ännu svagare skuldror? Och nog bör väl qvarnskyddet afvägas så, att skyddet för jordbruket ej förringas, och så, att den mindre bemedlade brödköpare allmänheten ej allt för mycket och orättvist betungas.

Den klagan, som under loppet af några år sports rörande den för vår qvarnindustri ruinerande importen af utländskt mjöl, är icke befogad, nej, långt derifrån. Här har man i dag på många håll rört sig med sifferuppgifter: jag törs visserligen ej komma fram med många sådana, ty det skulle förmodligen trötta ut herrarne, men jag kan dock ej underlåta att anföra en siffra af ganska intressant art. Läser jag nemligen de af herr statsministern, chefen för finansdepartementet, upprättade tabeller och på samma gång betänker, att han till grund för sina kalkyler lagt den normala femårsperioden 1889—1893, och icke, såsom våra qvarnegare, det abnorma året 1894, så finner jag, att under denna femårsperiod vi i medeltal från utlandet importerat 34,793,300 kilogram hvete- och rågmjöl, ty någon annan mjölsort är det ej fråga om, och något annat innefattas ej heller i herr statsministerns tabeller. Dessa 34,793,300 kilogram, fördelade på Sveriges 4,800,000 invånare, gifva i medeltal $7\frac{1}{4}$ kilogram per år och per person. Huru länge detta lilla mjölquantum skall räcka, derom må kammarens ledamöter kalkylera hvar och en på sitt sätt. För min del anser jag emellertid, att om det skulle bakas bröd af denna lilla mjölquantitet, blir det ungefär detsamma som ett slags skådebröd, hvilket man vid högtidliga tillfällen då och då gnager på. Men jag anser äfven, att när våra svenska qvarnegare få mala vårt mjölbehof under loppet af 340 eller 350 dagar, så borde de kunna tillåta oss att få fylla vårt behof för de återstående 25 eller 15 dagarne, hvar helst ifrån vi vilja, vore det än 1,000 mil härifrån.

Jag kan äfven tillägga, att jag för min del anser, att denna import är så liten, att den knappast kan vara mindre, för så vida man skall kunna kontrollera den vara, som våra egna qvarnegare förmåla åt oss, samt det pris, de betinga sig. Man kan med fullt fog om qvarnegarnes obefogade klagan i detta fall tillämpa den kända sentensen: "Mycket väsen för ingenting".

Jag har härmed visat herrarne — och det till och med med tillhjälp af herr statsministerns egen statistik, huru nära vi stå gränsen till importförbud. Om reservanternas tullsatser — 3 kronor 15 öre och 5 kronor 25 öre — skulle blifva af Riksdagen godkända, så skulle man med ringa fördel kunna importera mjöl, och långt ifrån så

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

mycket som förut, ty qvarnegarne skulle derigenom få något större skydd, men om till äfventyrs dessa siffror skulle ökas med 25 eller 50 öre, skulle detta vara detsamma som importförbud. "I sakens och sanningens intresse", börjar en stor qvarnegare en af sina tidningsuppsatser i denna fråga, "bör man ändra tullrubriken å sammanmalet rågmjöl till importförbud; ty så har förhållandet varit ända sedan 1888". Om Riksdagen skulle besluta att ändra tullsatsen i enlighet med bevillningsutskottets förslag, skulle det vara detsamma som importförbud för alla mjölsorter, och därför säger *jag* i sakens och sanningens intresse: stadga i så fall importförbud å alla sorters mjöl af råg och hvete! Men kan svenska Riksdagen stå till svars med ett dylikt förbud för dessa nödvändighetsartiklar, så må den göra det: *jag* vill dock icke vara med derom.

Det är en allmänt gängse åsigt, som dock kanske icke alla af herrarne känna, och denna åsigt bör motarbetas af alla dem, som magten hafva, d. v. s. jordbrukarne — vi förmå der vid lag föga. Det heter nemligen: ju lägre spannmålstull och ju högre mjöltull, desto bättre för den svenske jordbrukaren, ty då den svenske qvarnegaren blir tillräckligt skyddad och blir det så starkt, som han önskar — och det vill nog säga mycket — då skall han komma till den svenske landtmannen och säga: nu har *jag* fått det skydd, *jag* behöfver, och nu kan *jag* betala er det pris, som ni behöfver, nu nödgas *jag* ej pressa eder såsom förut. Men om *jag* känner de nuvarande innehafvarne af de stora qvarnetablissemanten rätt, så äro de, om ock dugliga mjölnare, så dock framför allt skickliga köpmän. *Jag* har dessutom aldrig hört, att en köpman, som ju är kosmopolit och kan sägas hafva hela världen till sitt fädernesland, brukar skänka bort de fördelar, han lyckats vinna genom att på ena hållet betala en vara med högre pris än det, hvartill han på annat håll kan förskaffa sig densamma. Den, som tror något sådant, kan ju möjligen vara en skicklig jordbrukare, en stor politiker, men att han icke har det minsta geni i fråga om *köpenskap*, det vågar *jag* påstå.

Jag kunde ännu hafva mycket att säga, men skall, för att ej trötta herrarne, blott upptaga tiden ännu en kort stund. I den kongl. propositionen n:o 4 säges, att vi icke behöfva frukta för att den förhöjda mjöltullen skall skapa något monopol åt de *nuvarande qvarnegarne*, ty det kan med visshet antagas, att, om dessa skulle försöka att dominera den inhemska mjölmarknaden, den inhemska konkurrensen därför skulle sätta en gräns. Ja, det är så sant, att det förstärker hvem som helst. Den inhemska konkurrensen skall nog snart visa sig, och man väntar och afvaktar för hvarje dag det beslut, som Riksdagen kommer att fatta i denna fråga, och då troligen vid gemensam votering, om också icke i dag utan sådan, Kongl. Maj:ts eller utskottets förslag blifver ett af de segrande, kommer det ej att fattas penningar i vårt land, vare sig de komma från Berlin. från Danmark eller från annat håll, för att i våra kust- och stapelstäder bygga upp en massa af nya ångqvarnar. Detta är ej företag, som taga år i anspråk för att komma i gång, utan blott månader. När detta fördubblade antal ångqvarnar blifvit färdiga, skola de, till-

sammans med de förutvarande, till sista skymten förqväfva den lilla rest af vattenqvarnar, som utgöra den mindre qvarnindustrien, af hvilken ännu finnes kvar något i vårt land. När de väl gjort detta, skola de komma under fund med, att de sjelfva äro för många, och då skola de starkare besegra de svagare, tills antalet blifvit reduceradt till ungefär det nuvarande. Och då äro såväl mjölköparen som spanmälsförsäljaren i dessas händer och underkastade deras godtycke.

Man har, för att göra dessa tullar någorlunda lättsmälta, påstått, att det på senare tid tillkommit så många favörer för de tyska qvarnegrarne, att vi nu måste höja tullsatserna; bland annat är det premieringssystemet, man så mycket talat om. Hvarje köpman vet emellertid, att detta system, som grundar sig på lagen af den 14 april 1894, hvilken trädde i kraft den 1 maj samma år, gäller lika väl för export af omalen spanmål som för mjölexporten. Jag vill nu icke upptaga tiden med att tala om de här omnämnda Einfuhrscheine. införselbevis, men jag åtager mig att enskildt för hvem som helst af herrarne bevisa, att den högsta favör, de tyska ångqvarnarna kunna hafva af dessa Einfuhrscheine, är 3 à 5 öre per 100 kilogram mjöl. Men detta är långt ifrån den skilnad af de 100-tals öre mera än förut, som Kongl. Maj:t och bevillningsutskottet vill göra mellan mjöl och spanmål.

Herr grefve och talman! Jag kan icke vara med om en tullsats af 5 kronor 25 öre eller 6 kronor 50 öre på mjöl eller om ett sådant qvarnskydd, som jag nyss relaterat och som är liktydigt med importförbud. Jag sjelf är en gammal f. d. qvarnkarl och tycker om denna industri. Men jag anser, att om denna höga mjöltull kommer till stånd och får vara gällande några år, skall den tillika med möjligen stegrade spanmälspris förorsaka brödbekymmer i månget hem samt rent af nöd i andra, och under sådana förhållanden kan jag lika litet vara med om den af utskottet föreslagna tullen som den af herr Johansson i Noraskog med flera föreslagna. Jag yrkar sålunda bifall till de tullsatser, som föreslagits af herr Bromée, med hvilken jag redan af fullaste öfvertygelse instämt.

Herr Bokström: Såsom af betänkandet synes, har jag icke inom utskottet deltagit i behandlingen af vissa deri angifna punkter, bland andra den nu föredragna: och då jag sålunda af särskilda omständigheter varit förhindrad att genom utskottsbetänkandet eller detsamma åtföljande reservationer uttala min mening rörande denna och följande punkter, skall jag anhålla att nu få göra det här i kammaren. Jag anser mig göra det kortast på samma gång som tydligast, då jag ber att få ansluta mig till den reservation, som rörande denna och följande punkter afgifvits af herr Johansson i Noraskog med flera ledamöter af bevillningsutskottet och hvilken reservation jemväl innehåller skälen, hvarför dessa reservanter lika litet som jag under nuvarande förhållanden kunnat gå med på herr Bromées reservation.

Jag vill härjemte uttala den förhoppning, att de af kammarens ledamöter, som verkligen önska en begränsning af de anspråk, som

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

så väl i Kongl. Maj:ts proposition som genom utskottets förslag ställas på den *icke* jordbrukande delens af svenska folket skatteförmåga, måtte förena sig om herr Johanssons reservation, på det att derigenom någon utsigt måtte kunna vinnas att ernå det dermed äsyftade målet.

För min del anhåller jag alltså om bifall till sistnämnda reservation.

Herr Odhner: Äfven jag vill, i likhet med en föregående talare, instämma i det yttrande af hans excellens herr statsministern och chefen för finansdepartementet, att alla näringar i ett land, rätt förstådt, äro solidariska. Jag instämmer äfven med honom, då han säger, att det är af största vigt för vårt land, att jordbruket, som är vår modernäring, icke utsättes för svåra kriser och rubbningar. Deraf skulle då följa, att de öfriga näringarne i landet måste vidkännas en och annan uppoffring till jordbrukets fördel, då nöden trängde. Ja, det är också detta, de öfriga näringarne gjort. Man måste nemligen erkänna, att regering och Riksdag i senare tid på mångfaldigt sätt ådagalagt sitt intresse för jordbruket. Läger man tillsammans allt, som blifvit gjort och uppoffradt af landet i öfrigt till förmån för jordbruket, så är det sannerligen icke litet. Nu ifrågasättes ytterligare en ganska betydande uppoffring å de icke jordbrukande klassernas sida genom de föreslagna, väsentligt höjda tullarne. För min egen del får jag säga öppet, att jag med godt samvete och utan tvekan skulle vara med derom, om jag blott vore öfvertygad, att det betryck, hvaraf jordbruket för närvarande lider, kunde hjälpas på denna väg. Men jag tror, i likhet med många andra, att orsakerna till detta betryck ligga vida djupare och att de sammanhånga med åtskilliga allmänna förhållanden eller missförhållanden, dels gemensamma för alla europeiska land och dels egendomliga för Sverige. Dessa missförhållanden äro sådana, att ett par kronors högre tull icke kan anses såsom annat än ett palliativ, d. v. s. en hjälp för stunden, men icke för framtiden. Att så verkligen är förhållandet, synes mig tillräckligt tydligt framgå af den nya tyska tullagstiftningens historia. I Tyskland har man nemligen i detta afseende experimenterat på många sätt, gått från den ena tullsatsen till den andra, men ändock icke kommit till något tillfredsställande resultat. Men medan de högre tullarne sålunda i själfva verket blott äro palliativ mot jordbrukets betryck, utgöra de obestriddigen en ganska svår tunga för de obemedlade klasserna. Jag skulle vilja säga, att de höga tullarna trycka den fattige konsumenten i vida starkare proportion än de hjälpa jordbrukaren.

Under sådana förhållanden och med en sådan uppfattning hade jag naturligtvis önskat, att 1892 års spanmålstullar bibehållits eller att man åtminstone stannat vid de tullsatser, som före år 1892 voro gällande. För min del skulle jag äfven rösta för någondera af dessa tullsatser, i fall jag visste eller trodde, att jag dermed skulle kunna vinna något praktiskt mål. Men då uppenbarligen så icke är förhållandet, då deremot någon utsigt finnes att genomdrifva herr Johanssons med fleres reservation, och då jag anser det vara min

skyldighet såsom riksdagsman att, om jag icke kan vinna det enligt mitt förmenande bästa, söka nå det bättre framför det sämre, det drägliga framför det hårda och tryckande, så vill jag för min del, såvida jag sättes i valet, finna mig i att nedlägga min röstsedel till förmån för de af reservanterna, herr Johansson i Noraskog med flere, föreslagna tullsatser.

Jag har för min del svårt att förstå deras resonnement, hvilka genom att till det yttersta hålla på de lägsta tullsatserna, i sjelfva verket på indirekt väg förhjelpa de högsta tullsatserna till seger; jag har också svårt att förstå det resonnement, som kan karakteriseras med satsen: ju värre, desto bättre! Jag skulle kunna förstå, om än icke gilla det, i fall det funnes någon anledning att vänta, att den nuvarande tullperioden skulle vara af kortare varaktighet, ty då skulle man på detta sätt påskynda dess slut. Men erfarenheten från åtskilliga andra land visar, att något sådant icke är att antaga, såvida icke vår Herre skulle hemsöka oss med missväxt. Jag skulle därför vilja be de herrar, som intagit nämnda ståndpunkt, besinna, att en nedsättning af tullen från 3 kronor 70 öre till 3 kronor 15 öre för spanmål och från 6 kronor 50 öre till 5 kronor 25 öre för mjöl icke är någon ringa vinst. Jag ber dem också besinna, att de genom sitt tillvägagående måhända skola fördyra hvarenda brödkaka, som den fattige köper, och det kanske för en längre tid. För min del vill jag icke taga något sådant på mitt ansvar och därför skall jag, såsom nämndt, i nödfall afgifva min röst för de af reservanterna, herr Johansson i Noraskog med flere, föreslagna tullsatser.

Med herr Odhner förenade sig herrar *von Krusenstjerna* och *Skytte*.

Herr John Olsson: Ehuru jag redan genom att instämma med herr Bromée uttalat min uppfattning i föreliggande fråga, ber jag likväl att för egen del få tillägga några ord.

Till en början vill jag meddela, att jag från ett talrikt besökt möte inom den valkrets, som jag har äran representera, emottagit en resolution, deri protesteras mot de ifrågasatta tullförhöjningarne och deri mötet förklarar, att det "förväntar af sina representanter, att de kraftigt motsätta sig försöken att på de fattigare klassernas bekostnad höja lifsmedelstullarne till så orimliga belopp, som nu föreslagits för spanmål, mjöl och fläsk".

Jag vill derefter först med några ord beröra frågan om tillkomsten af den så kallade tullukasen af den 5 januari 1895. Det var nog flera än jag, som, då ryktet om denna ukas började sprida sig i hufvudstaden på middagen den 6 januari, funno sig stå inför en tullkupp, som icke blott syntes från regeringens sida fullständigt obegriplig, utan äfven, jag vågar påstå det, ur konstitutionel och saklig synpunkt oförsvarlig. Den var obegriplig därför, att med åtgärden icke kunde vinnas det syftemål, som regeringen uppgaf sig vilja vinna; och den var oförsvarlig därför, att den utgjorde ett rent och otvetydigt löftesbrott, ett svikande af de förpligtelser, som Riksdagen och Kongl. Maj:t åtagit sig vid 1892 års urtima och som regeringen genom sin chef upprepat och bekräftat vid 1894 års riksdag.

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
mjölen och
omalen.
(Forts.)*

Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

Ty, mine herrar, hvilket var det uppgifna syftet med den af regeringen beslutade tullförhöjningen? Det angafs redan vid remissdebatten i denna kammare af hans excellens herr statsministern, som då till svar på den kritik, som från flera håll rigtades mot hans åtgärder, yttrade: "Jag vågar påstå, att sedan dess" — d. v. s. sedan 1894 års riksdag — "jordbrukets ställning i vårt land blifvit så förvärrad, att ingen regering kunnat underlåta att söka vidtagna åtgärder till beredande af lättnad för denna näring."

Syftet med tullförhöjningen var således att hjälpa det betryckta jordbruket. Hvarför — måste man då fråga sig — hvarför vidtog då icke regeringen denna åtgärd redan tidigt på hösten, då landbrukarne så ifrigt begärde det? Om detta var det enda verkliga syftmålet med tullförhöjningen, hvarför begagnade sig icke regeringen tidigare af den rätt, den ansåg sig ega, att genom en tullförhöjning hindra importen? Var det af ömhet för de betryckta jordbrukarne som regeringen dröjde ända till seglationstidens slut utan att röra ett finger för att sätta en gräns för denna qvarnegarnes ofantliga import? Regeringen kände väl till storleken af denna import, men regeringen brydde sig ändå icke om den. Större var icke dess intresse för jordbrukarnes betryck.

Var det vidare af ömhet om jordbrukarne, som regeringen åsatte den bekanta proportionen mellan spannmåls- och mjöltullen af 3 kronor 15 öre—6 kronor 50 öre, en proportion, som sjelfva det protektionistiska bevillningsutskottet icke kunnat smälta, en proportion, som faktiskt förskaffade landtmännens förtjenande bröder en oskäligen profit just på jordbrukarnes bekostnad?

Jag tror, att hans excellens statsministern och regeringen skall få mycket svårt att öfvertyga någon derom, att allt detta skedde uti jordbrukarnes intresse. Jag tänker tvärtom, att vi alla kunna instämma med den framstående protektionist i Första Kammaren, som vid remissdebatten derstädes yttrade om regeringens åtgärd följande skarpa ord: "I svenska språket finnes ett ord, som klingar mycket lika det ordet *oförklarligt*, och jag tror, att det ordet bättre betecknar sjelfva saken. Den tullförhöjning, som nu skett, har icke kommit det djupt betryckta jordbruket till gagn."

Hans excellens herr statsministern yttrade vid remissdebatten i denna kammare, att ingen regering hade kunnat vara likgiltig för jordbruksnäringsens betryck. Men jag frågar regeringens här närvarande ledamöter: fans det då ingen man inom regeringen, som hyste någon medkänsla för ofriga samhällsklassers betryck? Fans det ingen, som ville tillvarataga den stora brödkonsumerande allmänhetens intressen? Eller hafva icke äfven konsumenterna rättighet att påräkna regeringens uppmärksamhet för sitt betryck? Fans det ingen inom regeringen, som brydde sig om alla dessa, som måste köpa sin spannmål, alla våra små jordbrukare, torpare, handverkare, arbetare, alla dessa, för hvilka regeringen genom sin tullförhöjning fördrade hvarenda munsbit bröd med nära 25 procents förhöjning i priset?

För dem stod regeringen främmande och likgiltig. De hade inga hushållningssällskap, som för dem petitionerade: de hade icke ens

rätt att deltaga i valet af de representanter, som i denna kammare kunde förfäktat deras intressen. Derfor brydde sig regeringen icke om dem!

Men mjölintresset, det fick lof att tillgodoses till och med på det betryckta jordbrukets bekostnad! Ingenting kan efter min uppfattning tydligare karakterisera den nuvarande regeringen såsom *en fåtalsregering* än just detta dess tillvägagående. Regeringen kan icke med ett sådant uppträdande påräkna något förtroende från de samhällsklassers sida, hvilka hafva motsatta intressen med dem, som af regeringen synas vara särskildt ombuldade på de förres bekostnad.

Jag vill vidare i detta sammanhang beröra en annan synpunkt för bedömande af regeringens uppträdande, en synpunkt, som redan förut flera gånger framhållits, men som aldrig någonsin bör släppas ur sigte. Jag syftar på det löftesbrott, som regeringen gjort sig skyldig till genom att i strid med Riksdagens och sina egna uttalanden påbjuda tullförhöjningen.

Den 10 mars 1894 yttrade regeringens chef i Första Kammaren dessa ord, som så ofta citerats: "Det har antydts, och det är sant, att regeringen icke gerna ser de förslag till tullarnes höjande, som nu föreligga, och skälet dertill är, att då den vid nyss angifna tillfälle uttalat sin åsigt, hvilken sedermera upprepats och af Riksdagen godkänts, så anser den ock, att detta beslut bör lösas in. De ord, som då uttalades, böra infrias. Herr Reuterswärd har sagt, att han icke visste, hvad för en stor fråga som föreläge hindrande. Jag upprepar det: det finnes en stor fråga, som gör det; det är *det löfte*, som regeringen och Riksdagen uttalat, hvilket regeringen för sin del önskar se inlöst och som den hoppas Riksdagen skall inlösa!

Jag frågar nu: har något sedan dess inträffat, som kunnat berättiga regeringen att frångå det löfte, som regeringens chef då uttalade? Så vidt jag vet, intet. — Jag vill gerna medgifva, att förhållanden kunna inträffa, då en praktisk statsman kan finna lämpligt att modifiera sin uppfattning i den ena eller andra frågan och gifva efter för en allmänt uttalad önskan. Men att den ena riksdagen gifva ett högtidligt löfte och redan innan nästa riksdag sammanträdt bryta detta löfte, det är efter min tanke hvarken vackert eller statsmannamässigt. Men just detta är hvad regeringen gjort sig skyldig till.

Men, mine herrar, det är icke ensamt regeringen, som bär skulden för det löftesbrott, som Riksdagen nu står i begrepp att begå. Ingen lärer väl betvifla, att regeringen gjort sig förvissad om understöd från majoriteten af denna kammare, innan regeringen beslöt sig för det steg, som den tog den 5 sistlidne januari. Det har af en person, som bör vara väl underrättad, sagts mig, att hans excellens herr statsministern den 5 januari hade uti sin ena ficka tullukasen och i sin andra — sammanslagningsdekretet. Jag är naturligtvis icke i stånd att garantera riktigheten af denna uppgift; men jag tager för gifvet, att, om den är oriktig, vederbörande icke skola underlåta att dementera den.

Hvad som deremot är visst, är, att protektionisterna icke skulle fått den vind i sina segel, som de nu hafva, om icke sammanslagningen

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Angående
tullsatserna
å spanmål,
mälen och
omalen.
(Forts.)

mellan landtmannapartierna vid Riksdagens början kommit till stånd. När gamla landtmannapartiet, utan att spilla ett enda ord på saken, beslöt att lemna hela sitt forna program i tullfrågan bakom sig och förena sig med tullpartiet, då var det i sjelfva verket, som regeringens tullsatser beseglades. Det var denna kapitulation af förut frihandelsvänliga ledamöter af kammaren, som först bekräftade tullpartiets fullständiga öfvermägt.

Jag vet visserligen, att man från det hållet skall söka bestrida denna uppfattning. Men det finnes för många fakta, som tala om motsatsen. Jag kan endast behöfva erinra om det faktum, att majoriteten i denna kammare med gamla landtmannapartiets enhälliga medgifvande beslöt att ur bevillningsutskottet utesluta två bestämda frihandlare och deruti insätta två lika bestämda protektionister, dermed fullständigt lemmande utskottet tullpartiet på nåd och onåd uti våld: och detta, ehuru det redan vid sammanslagningen hade lofvats, att ett af de öfverenskomna villkoren för denna sammanslagning skulle vara det, att platserna i utskotten skulle bibehållas vid status quo och att endast vid ledighet någon förändring skulle göras. Tydligare kan efter min uppfattning icke gerna gamla landtmannapartiet markera sin underkastelse till tullpartiet.

Sammanslagningsprogrammet, som främst är undertecknad af herr Olof Jonsson i Hof såsom representant för gamla landtmannapartiet, innehåller såsom sin främsta programpunkt bland annat, "att nödig stadga i tullpolitiken endast kan vinnas genom *moderation å ömse sidor*". Hade då, frågar jag, herr Olof Jonsson förskaffat sig några garantier från sina nya bundsförvandter, att de skulle uppfylla detta löfte uti programmet? Hade han förvissat sig om, hvilken moderation från tullpartiet skulle iakttagas, innan han tillstyrkte sina meningsfränder att öfvergå till detta parti? Man skulle väl haft rätt att antaga detta, men fakta tala om motsatsen. Redan några dagar efter sammanslagningen frambars inom denna kammare af herr Olof Jonssons nyförvärfvade förbundsbröder en massmotion, som yrkade på 4 kronors spanmålstull. Var det en sådan "moderation", herr Olof Jonsson tänkte sig, då han på aftonen den 16 januari så vackert talade om och lade sina meningsfränder på hjertat nödvändigheten att för fosterlandets bästa uppoffra sina egna åsikter.

När utskottet sedermera blef färdigt med sitt utlåtande, fingo vi se, hvad *dess* mening var med "moderation": det var 3 kronor 70 öre spanmålstull och 6 kronor 50 öre mjöltull, således de förutvarande tullsatserna i det närmaste *tredubblade!* Den ärade representant, som jag nyss nämnde, hade således icke ens af sina nya partikamrater lyckats utverka det minimum "moderation", som skulle ha legat deruti, att regeringens mjöltullsats blifvit något sänkt med bibehållande af dess spanmålstull. Eller skall jag kanske säga, att han icke brydde sig om att söka utverka denna moderation. Ty ingen kan väl betviffa, att herr Olof Jonsson, om han verkligen på allvar hade velat använda sitt utan tvifvel stora inflytande på sina nya bundsförvandter, skulle ha *kunnat* utverka den lilla "moderation" från det hållet, som jag nyss antydde. Har han verkligen försökt det,

men mislyckats, — ja, mine herrar, ingenting kan då tydligare lägga i dagen, huru fullständigt gamla landtmannapartiet och dess forne ledare gått till Canossa i tullfrågan.

Jag kommer nu till bevillningsutskottets ärade vice ordförande och hans medreservanter. Deras ideal för en "moderat" tullsats är 3 kronor 15 öre spanmålstull och en mjöltull på 5 kronor 25 öre! Det är ju också ett slags moderation, en moderation, som jag dock misstänker, att de ärade reservanternas frihandelsvänliga valmän skola få något svårt att begripa. När man som utskottets ärade vice ordförande blifvit vald på programmet afskaffande af lifsmedelstullarna, då är det en något egendomlig tillämpning af detta program att sjelf föreslå sädestullarnas höjning till nära det tredubbla af de tullsater, som förut voro gällande.

Ingen hade väl kunnat tro, att utskottets vice ordförande, som så länge och med sådant eftertyck bekämpat lifsmedelstullarnas grundsatsar inom denna kammare, att han nu skulle rent af acceptera Kongl. Maj:ts nådiga tullsats på spanmål. Ingen hade väl heller väntat att finna *hans* namn under det sammanslagningsdekret, under hvars hägn en så underlig "moderation" i fråga om lifsmedelstullarne skulle införas. Jag för min del tillstår, att jag trodde hvarken mina ögon eller öron, när jag under detta dekret läste namnet Johan Johansson i Noraskog, han, som knappast kunde vara okunnig om, att han dermed underskref dödsdomen öfver alla sina föregående politiskt frisinna sträfvanden, hela sin 25-åriga frisinna riksdagsmannabana.

Det torde vara för flertalet af kammarens ledamöter bekant, att då gamla landtmannapartiet skaffade sig ett nytt program år 1893, så var den från början tänkta förutsättningen för detta program, att det skulle blifva gemensamt för gamla landtmannapartiet och den frisinna centern: och utskottets ärade vice ordförande har också vid mer än ett tillfälle uttalat sig för önskligheten och möjligheten af en närmare sammanslutning mellan dessa partier. Detta är, som sagdt, knappast obekant för någon. Men den 16 januari undertecknade herr Johan Johansson och landtmannapartiets öfriga ledare i stället kapitulationsdekretet med tullpartiet; och i full konsekvens dermed finner man nu hans namn främst under den reservation, som yrkar 3 kronor 15 öre spanmålstull.

Jag har sökt finna förklaringen till detta den ärade ledamotens egendomliga tillvägagående. Så vidt jag kan se, kan det endast förklaras på två sätt, nemligen *antingen* så, att han icke på förhand haft reda på den roll, han var utsedd att spela den 16 januari, eller ock så, att han velat föra oss, sina forna meningsfränder, bakom ljuset och bemantla sin egen politiska abdikation. Då jag icke gerna kan antaga det förra om en så erfaren och särskildt i riksdagspolitiken invigd representant, nödgas jag således förutsätta det senare. Näväl, mine herrar, vi stockholmsradikaler, som vi ju kallas — vi äro ju vana att anses som *kättare*; och jag förmodar, att den ärade ledamoten har på oss velat tillämpa den kända jesuitiska grundsatsen, att mot kättare äro alla medel tillåtna. Men det var nog flera än vi, som

Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
mjölen.
(Forts.)

Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

blefvo besvikna, då herr Johan Johansson i Noraskog, den forne frihandlaren, satte sitt namn under sammanslagningsdekreteret och ansåg sig böra avsluta sin långa riksdagsmannabana såsom ren och otvetydig anhängare af lifsmedelstullar.

Ty, mine herrar, det skall slås fast för valmännen i landet, att gamla landtmannapartiet äfven uti tullfrågan har lemnat sina åsikter bakom sig och accepterat protektionismen. Efter den reservation, som här har afgifvits af fyra framstående representanter för partiet, och som utmynnar i sådana tullsatser som 3 kronor 15 öre för spanmål och 5 kronor 25 öre för mjöl, lär den saken icke kunna förnekas.

Jag kan därför för resten åberopa en auktoritet, som partiet numera lärer hvarken kunna eller vilja jäfva, nemligen en ärad ledamot af det förenade partiet, som tillika är representant för Norrköping här i kammaren. Han yttrade för några dagar sedan i sin tidning följande: "Det resultat, till hvilket utskottets frihandlare kommit, då de på sistone *accepterat den så mycket förkättrade "tullukasens"* spanmålstull, under det att de något mer än *fördubblat* mjöltullen mot hvad densamma var före nämnda ukas, visar, med hvilken oemotståndlig kraft det "nya systemet" tränger sig fram, och huru i grund brutet frihandelsväldet för närvarande är. — Redan det förhållandet, att det fordom så stolta frihandelsregementet finner sig nödsakadt att på detta grymma sätt "disciplinera sin politik", bevisar tydligt och klart, hur ytterligt svag dess ställning numera är. Efter detta "fall i Israel" kan man knappast längre tala om någon tullmotsats här i landet: "den nya skolan har flyttat i den gamla" — eller kanske rättare den gamla har flyttat i den nya, och *vi hafva blifvit protektionister allihop!* — Att vi, som förr i verlden under många år nära nog ensamma inom pressen förde tullvänlighetens talan, helsa detta faktum med stor glädje och tillfredsställelse, faller af sig sjelft". —

Ja, mine herrar, jag missunnar ingalunda herr Johan Johansson och hans kamrater det högljudda bifallet från *det* hållet, men jag tycker, att det skulle kunna lära dem, hvad klockan är slagen och hvad de sjelfva ha lånat sig till.

Jag kan för min del icke erkänna, att vare sig utskottets tullsatsar eller de af de fem reservanterna föreslagna tullsatserna äro "moderata". De äro icke ens rimliga. De utgöra tvärtom bägge två efter min uppfattning en krigsförklaring mot hela den brödkonsumerande allmänheten, en krigsförklaring, som, om icke förr, kommer att upptagas vid 1896 års allmänna val. Det *kan* då, mine herrar, komma att inträffa, att landet gifver samma svar som efter riksdagsupplösningen i mars månad år 1887, då Andra Kammaren med 111 röster mot 101 hade voterat spanmålstullarna, men efter nyvalen återkom med 142 motståndare och endast 79 anhängare af brödtullarne.

Det *kan* hända, att valmännen äfven nu kunna hafva en särskild räkning att uppgöra med de herrar frihandlare, som blifvit valda såsom motsändare till lifsmedelstullarne, men nu på en vink af sina ledare i slutna trupp öfvergå till det fiendtliga lägret och kapitulera.

För min del vill jag icke deltaga i eller bära ansvaret för en

dylik kapitulation, och det är därför, herr talman, som jag yrkar afslag såväl å utskottets som å de fem reservanternas förslag och bifall till herr Bromées reservation.

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

Herr Högstedt: Herr talman! Om jag vore öfvertygad, att lifsmedelstullarne kunna gagna hela vårt land, ja, till och med om jag vore förvissad, att dessa tullar skulle vara till gagn för hela den jordbrukande befolkningen, skulle jag kan hända vara med om lite' tull. Jag har länge sysselsatt mig med denna fråga för att få utrönt, i huru stor utsträckning dessa tullar kunna gagna vårt land, och kommit till det resultat, att det är endast de stora egedomsherrarne, som skörda fördelar af dem. Man har nemligen beräknat, att endast 34 procent af den jordbruksidkande befolkningen skulle komma att hafva någon nytta af dessa tullar, och att en stor del af den öfriga procenten skulle mer eller mindre deraf lida förlust. Jag ber därför att få uttala, att jag för min del anser det orättvist, att dessa 34 procent skola rättas på de öfrigas bekostnad samt att de jemförelsevis bättre lottade skola beredas förmåner till förfång för den stora, fattiga arbetarebefolkningen. På grund häraf ber jag att få nämna, att jag naturligtvis helst icke vill hafva någon tull. Men för att förekomma de större föreslagna tullsatserna, kommer jag att rösta för de minsta möjliga.

Herr Lindgren: Herr talman, mine herrar! Väl inser jag, att det inlägg, som jag kan göra i denna fråga, är fjäderlätt på Riksdagens nuvarande protektionistiska svallväg. Men icke dess mindre finner jag mig af pligtkänsla skyldig att afgifva detsamma såsom ett svagt uttryck för den valkrets, som jag representerar. Denna fråga, som eger en så ofantligt stor räckvidd, enär den direkt ingriper i hela nationens livsvilkor, den är icke blott en politisk fråga, den är icke blott en statsfinansiell fråga, utan den är på samma gång en individuellt ekonomisk fråga. När det så förhåller sig, och när Riksdagen skall stipulera indirekta skatter, synes mig böra tagas hänsyn till alla dermed förenade omständigheter. Mig synes, att vi icke blott böra taga hänsyn till Kongl. Maj:ts proposition och till de särskilda motionerna och till riksförsamlingens få frihandelsvänliga ledamöter och till dess protektionistiska flertal och till bevillningsutskottets majoritet och till enskilda qvarnegares af mer eller mindre egoistiska intressen gifna råd, utan det borde göras utsträckt hänsyn såväl till våra valmän — och ej dermed nog — utan till hela nationen, alla svenskar, myndiga som omyndiga, män, qvinnor och barn. Vi böra derjemte taga hänsyn till, att det icke blott är fråga om att ytterligare beskatta den arbetsföra generationen, utan förslaget afser jemväl att ytterligare beskatta de till arbete af ålderdom oförmögne, ja, jemväl att beskatta icke blott fattighjon, utan till och med de vanföra krympingarne, som icke kunna tänka på eget förvärf. Men det stannar ej dermed, utan förslaget afser att ytterligare beskatta barnet, från den dag det icke längre kan lifnära sig vid modersbrödet. Jag vill icke göra utskottet några förebråelser, men jag tror för min del, att om

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

utskottet vid denna frågas behandling tagit alla dessa omständigheter i betraktande och lagt tyngdpunkten af denna beskattnings innebörd dit den borde läggas, hade dess hemställan blifvit en motsatt. Ty, såsom förut nämnts, hans excellens herr statsministern försäkrade här i kammaren vid remissdebatten, att förordningen angående höjda spanmålstullar den 5 sistlidne januari icke tillkommit för att fylla något statsbudgetens behof. Alltså är bevillningsutskottets hemställan ifrån synpunkten af statsverkets behof opåkallad. Under sådana förhållanden ber jag att få erinra om ett yttrande utaf Förenta staternas president i hans budskap till kongressen år 1885, deri han bland annat yttrar: "det är icke tillbörligt att regeringen uppbär större skatter, än som motsvara dess behof". När så är, böra vi då icke, mine herrar, hellre taga den engelske statsmannens, John Brights, ord ad notam och i någon mån följa dennes exempel, som egnade sin lifsgärning af skaffandet af dessa, som han yttrade sig, förhatliga lifsmedelstullar, hvilka ruinera arbetaren, knappa in på hans tarfliga kost, beröfva honom en del af hans arbetskraft och göra den fattige ännu fattigare. Herrar protektionister hafva ofta med en viss pondus velat påvisa Tysklands spanmålstullar som mönster för oss. Jag skulle för min del icke hafva något deremot, endast våra vänner af höjda spanmålstullar först kultiverade sina jordbruk så, att de kunde och ville taga Tyskland till mönster äfven med afseende på de pris, för hvilka de till sina arbetare och öfriga konsumenter offererade deras behof af brödsäd. Producera först tillräckligt af spanmål för det svenska folkets behof och försvara eller förhindra sedan importen deraf! Industrietullarne kunna i någon mån försvaras just därför, att industrien i vårt land numera är så pass upparbetad, att den i de flesta fall på teknikens område kan tillgodose nationens behof ifrån de största till de minsta detaljer, ifrån pansarskeppet till dikesspaden o. s. v. Följen detta exempel, herrar protektionister, landtbrukare, godsegare och boställsinnehafvare, och I skolen gerna för mig få spanmålstullar, lika höga som Tysklands. Industrietullarne kunde till och med i någon mån anses berättigade, emedan de träffa alla samhällsklasser i mån af tillgångar och anspråk på komfort, och hvarje individ har sin personliga frihet att offra mer eller mindre på industrietullarnes altare. Men brödtullen träffar ovilkorligen och nödtvunget just den fattigaste landsändan och den fattigaste befolkningen och är derför orättvis och orättfärdig och enligt mitt förmenande för Sveriges Riksdag ovärdig och förkastlig.

Ett ordspråk säger, om det tillåtes mig att anföra det, att om man fått gult hår, så vill man äfven hafva det krusadt. Detta synes mig med fog kunna tillämpas på mellersta och södra Sveriges jordbrukare. Icke nöjda med de senaste tio årens successiva skattelindringar, såsom befrielse från skjutsskyldigheten, befrielse från rote- och rusthållsskyldigheten, grundskatternas afskrifning och snart äfven lindring i vägunderhållsskyldigheten, vilja dessa inbyggare i de förmögnare landsdelarne med sina stora och bördiga fält, ja, så bördiga till och med, att 40 à 50 motionärer begärt skydd för sin rissäd, sitt rismjöl och sina risgryn, att det fattiga Norrland med sina jemförelsevis små

tegar, sin karga mark och sitt hårda klimat, med ofta återkommande hårda år och missväxtår skall till staten inbetala en bröds katt, gående lös på flera millioner årligen, och på samma gång öka de förres inkomst med en lika stor summa. Detta är ju, mine herrar, att begära både penningarne och pungen på en gång. Det är ju icke blott obilligt, utan till och med obegärligt, att den fattigare befolkningen skall ega förmåga och bärkraft att höja de redan förut förmögnes ekonomiska välmåga. Det är obilligt, att den fattiga befolkningen skall betala en skatt, som icke berör en stor del af de förmögna. Detta system synes mig täfla i obarmhertighet med den omilde körsvennen, som lägger det tyngsta lasset åt den svagaste dragaren, hvilken icke ens kan gifva sitt missnöje till känna hvarken genom att bita omkring sig eller sparka bakut, emedan han är försedd såväl med munkorg som med hindertyg.

Jag anser — förlåten uttrycket, mine herrar — att den köpphäst, på hvilken alla protektionister rida, och som gått i arf från far till son, från slägt till slägt, från generation till generation, och som benämnas jordbrukets betryckta ställning, har blifvit en dogm, en trosartikel, som de visst anse profaneras genom en undersökning, eftersom det aldrig konstaterats några bevis, utan som de anse vara en heligt pligt att icke se, men dock tro. Men denna utopi faller ohjelpigt, om vi till äfventyrs betrakta förhållandena vid ett jordbruk, som står under kontroll. Siffror tala, säger ordspråket. Om vi se på årsberättelsen för asylet vid Rickomberga n:o 3 för åren 1892 och 1893, så framgår deraf, att för 1892, sedan alla utgifter för jordbruket blifvit afdragna samt derjemte ej mindre än 674 kronor 20 öre för reparationer och 183 kronor 71 öre för afskrifning å inventarier, det återstod en nettovinst af 582 kronor 23 öre. Ännu gynsamare ställa sig förhållandena 1893, då, sedan alla utgifter, deribland för reparationer och afskrifning å inventarier 217 kronor 27 öre, blifvit frändragna inkomsterna af jordbruket, det uppstod en nettovinst af 1,212 kronor 62 öre, en efter mitt förmenande ganska respektabel summa af en jordegendom, som skötts af summa 4 personer jemte föreståndaren.

Häraf synes mig framgå, att slagordet "jordbrukarnes tryckta ställning" är antingen en medveten dikt eller en omedveten inbillning, som det skulle vara för en stor del af Sveriges män och kvinnor, ja, till och med barn sorgligt, om Sveriges Riksdag skulle ytterligare låta lura sig på.

Bevillningsutskottet har grundat sitt epokgörande beslut hufvudsakligen, såsom mig synes, på "jordbruksnäringens allt för väl kända betryck", men under min 25-åriga verksamhet såsom fabriksidkare, såsom köpman och som jordbrukare har jag gjort den erfarenheten, att på alla dessa tre områden arbetet föder sin man, äfven om icke resultaten alltid varit lysande. Men jag har ock på samma gång gjort den iakttagelsen, att den, som missnöjd och dådlös vid inträffande mindre goda förhållanden lägger sig att hvila på redan vunna lagrar under afvaktan på lyckligare konjunkture, dömer sig sjelf till undergang i konkurrensens tveamp. Detta, tror jag, är en lag, som intet

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

tullsystem kan upphäffa. Det enda skäl, som från protektionistiskt håll framhåfts, och som tyvärr är ett faktum, är Sveriges ogynsamma handelsbalans, men äfven detta skäl är malplaceradt, ty för det första måste magens kraf i det närmaste först tillfredsställas, oafsedt huru handelsbalansen ställer sig, och för det andra hjälpes icke den ogynsamma handelsbalansen med höga tullar, så länge vi, trots höga tullar, nödgas importera vårt oundgängliga lifsmedelsbehof, utan jag tror för min del, att handelsbalansen kan upphjelpas endast dermed, att vi söka producera, hvad vi behöfva konsumera, men då bör — i parentes sagdt — icke, som hittills skett och sker, den arbetare, som det astundar, nekas att odla en bit af Sveriges stora domäner och obegagnade odlingslägenheter, utan bör man fast hellre bereda tillfälle åt hvar och en, som det önskar, att på möjligast billiga vilkor få ett eget hem med eget jordbruk. Mig synes detta vara den enda rätta riktningen för såväl nationens som samhällets utveckling, men i den riktningen har jag icke hört någon öfver den ogynsamma handelsbalansen bekymrad svensk man, åtminstone vid denna Riksdag, motionera om vare sig några direkta åtgärder eller om skrifvelse till Kongl. Maj:t.

Det har af våra spannmålsproducenter klagats, och det ej utan skäl, öfver att våra qvarnegare äro så opatriotiska, att de icke vilja köpa svensk spannmål. Och för denna qvarnegarnes ofosterländskhet har Sveriges Riksdag sedan 1888 beredt dem en extra premie af $1\frac{1}{4}$ öre för hvarje kilogram spannmål, som de förmala. Men ej nog dermed, åtskilliga motionärer här i kammaren vilja nu, liksom äfven bevillningsutskottet, mer än fördubbla denna deras gratifikation. Detta synes mig vara allt annat än politiskt klokt, helst när man vet, hvilket ringa arbete, som är förenadt med sädens förmalning till mjöl, då t. ex. Holmberg & Möllers qvarn kan förmala ända till 12 à 1,500 tunnor per dygn. Alltså vill bevillningsutskottet skänka dessa qvarnegare ända till 2,500 kronor per dygn och andra i samma proportion. Då man vet, och hvar och en som vill kan öfvertyga sig af noterinngarne från såväl den inländska som den utländska spannmålsmarknaden, att spannmålen betingar så mycket lägre pris, att qvarnegarne hafva sin anständiga både handelsvinst och förädlingsvinst utan någon sådan gratispremie, så tror jag, att man måste medgifva, att några ömmande omständigheter för qvarnindustrien ej förefinnas. Att så är förhållandet, kunna vi äfven se deraf, att, såsom det redan förut under debatten är betonadt här i kammaren, med anledning af tullropet under förliden höst importen af spannmål blef, såsom motionären sade, enastående, men trots den stora spannmålsimporten under de tre sista månaderna föregående år fans inom Stockholms hamnområde icke en enda kilo spannmål på nederlag vid tullförordningens utfärdande den 5 januari. Deraf bevisas, att ställningen icke var tryckt. Att qvarnindustrien reder sig godt utan någon sådan premie, ber jag att med ett enda exempel få bevisa. För detta chefen för Kungsholmens eld-qvarn, den numera afidne herr A. Svanberg, var vid början af denna sin verksamhet icke någon — hvad man kallar storkapitalist, men tack vare qvarnindustrien kunde den ädle mannen före sin död donera

till Stockholms stad för välgörande ändamål en liten del af sin förmögenhet, utgörande 300,000 kronor.

Härmed tror jag mig hafva visat, att qvarnindustrien och jordbruket äro, om icke de mest lysande, så åtminstone bland de säkraste af Sveriges näringsgrenar.

Saken ställer sig så mycket betänkligare, mine herrar, om vi besinna, att det icke är våra egna penningar, med hvilka vi begåfva dessa millionärer, utan till stor del den fattiga arbetarens med svett, möda och försakelser tungt förvärfvade styfrar.

Herr talman, under min vistelse här vid Riksdagen har det blifvit mig tillstådt tvenne folkmötesresolutioner, och enär det torde vara den enda tjänst jag kan göra min valkrets, skall jag be att få föredraga icke båda, utan endast den ena, enär de äro hvarandra så lika, att när man läst den ena, så känner man också den andra. Den ena är från min valkrets, den andra från Ångermanlands mellersta domsaga — sistnämnda skrifvelse har blifvit mig tillståd på grund af herr Rönnerbergs frånfälle. Denna skrifvelse lyder:

“Rossö och Nylands med omnejd inbyggare, talrikt församlade den 24 februari 1895 till opinionsmöte mot tullarne, uttala härmed sin allvarligaste protest mot ett sådant förfaringsätt, som med hela sin tyngd ytterst drabbar den mindre bemedlade befolkningen för att rikta ett fätal, som redan förut besitter en god ekonomisk ställning, och anser mötet, att regeringen å sin sida svikit sitt vid urtiman gifna löfte, hvilket vore så mycket mer klandervärdt, då samma regering förklarar, det staten ej vore i behof af denna tullskatt.

Mötet vågar för sin del hysa den förhoppningen, att Riksdagen i motsats till regeringen bättre skall veta hålla gifna löften i helgd och visa detta genom att nedsätta tullen å såväl malen som omalen spanmål till åtminstone 1892 års belopp, och afvakta vi Riksdagens beslut i frågan, innan andra åtgärder vidtagas.

Som ofvan

Rossö & Nylands rösträtts- & vensterförening.
A. Olsson, C. G. Andersson,
Ordf. Sekret.”

Med anledning af hvad jag nu haft äran yttra och med stöd af den utredning i frågan, som herr Fredholm verkställt och bifogat sin reservation, skall jag be att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till herr Bromées reservation.

Herr Schönbeck: Såsom skäl för en höjning af tullen å spanmål och andra lifsförnödenheter har framhållits såväl i den kongl. propositionen som i utskottets betänkande och nu under debatten af atskilliga talare “jordbrukets bekymmersamma läge”.

Detta vore onekligen ett ganska talande skäl, om man å ena sidan kunde vara förvissad om eller på goda grunder kunde antaga, att jordbrukets ställning genom de åsatta eller föreslagna tullarne verkligen kunde upphjelpas, och om å andra sidan icke dermed andras rätt trüddes för nära, nemligen särskildt de medellösas rätt att derifrån köpa sina lifsmedel obeskattade, der de kunna få dem billigast.

Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)

Jag har för min del alls icke förtroende till, att man genom ett så konstladt medel som tullar skulle kunna upphjelpa jordbrukets ställning, och jag tror icke heller, att det blir särskildt välsignelsebringande, i fall vi söka förhjelpa jordbrukarne till en högre betalning för en sådan vara som livsmedel genom att höja priset öfver marknadens naturliga. Också har jag hört flera tullvänner säga — jag har icke hört det här, men utanför Riksdagen — att med de åsatta eller föreslagna tullarne man icke borde vänta sig, att jordbrukarnes ställning skulle upphjelpas, utan, säger man, det borde hafva åsatts sådana tullar, att de egentligen verkade såsom importförbud, men jag tror, att de då skulle hafva verkat så skadligt öfver hela landet, att äfven jordbrukarne sjelfva skulle deraf blifva lidande.

Hvad är det då, som jordbrukarne i främsta rummet vilja söka skydd för mot täflan utifrån? Jo, det är hvete och råg. Jag vill då fråga: produceras då af dessa varor så mycket och till kvaliteten så god vara, att vi med fullt skäl kunna motsätta oss importen deraf? Jag kan icke tro det, ty i fråga om kvantiteten har det år efter år visat sig, att produktionen af de nämnda varorna är otillräcklig för landets behof, och skola vi tala om kvaliteten, så ställer sig den, mine herrar, sannerligen icke bättre. Det är nemligen förhållandet, att om man undantager de tre provinserna Skåne, Halland och Blekinge och möjligen någon del af kuststräckorna i Kalmar län och Bohuslän, så äro de klimatiska förhållandena här i landet högst ogynnsamma för sädens kärnutbildning. Den korta sommaren, den starka temperaturförändringen under dygnet, då ofta ofvanpå en tropisk hetta om dagen följer en mycket kylig natt, och de tidiga nattfrosterna verka derhän, att säden mängen gång blir hvad man kallar brådmogen, liten och skrumpen. Också får man uppe i landet se sådan spanmål, t. ex. hvete, som man der anser vara af bästa sort, likna sådant hvete i Skåne, som varit starkt angripet af rost. Man kan vidare uppe i landet få se rågen så spetsig i båda ändar, att den lätt kan förvexlas med ett ogräs, som kallas gasse i Skåne — det kallas visst fexa uppe i landet. Jag hörde också 1866 uppe i landet, i Vermland, att enligt folktron rågen kunde öfvergå till fexa. Jag nämner detta i förbigående.

Sedan jag kommit hit upp, har jag varit i tillfälle att se prof på spanmål, som vid en utställning här i staden i slutet af januari månad hade erhållit första priset — det var råg, hvete och korn. Jag kan betyga, med den kännedom jag har om sådana varor, att jag icke skulle hafva understått mig att utbjuda sådana varor, som jag då såg, till våra spanmålshandlande och qvarnegare nere i Skåne, emedan jag då skulle hafva vedervågat den landtegendoms anseende, från hvilken säden kommit. Kan man under sådana förhållanden vara berättigad att motarbeta och — låt vara icke helt och hållet, men i någon mån — motsätta sig importen af fullgod vara utifrån? Kan det räknas för klokhet och sann fosterlandskärlek att så handla? Jag tror det åtminstone icke. De många konsumenterna, som icke hafva en egen jordtorfva att odla säd på, och framför allt de många kroppsarbetarne, för hvilka brödfödan är den hufvudsakliga delen af deras

uppehålle, måste väl också hafva några berättigade anspråk att ställa på den lagstiftande magten, att ställa på staten, nemligen att komma i tillfälle att köpa sina varor för ett pris, motsvarande världsmarknadens pris. Staten är icke till endast för vissa medborgare, utan måste vara till för alla. Det är oväsentligt för jordbruket, hvilken som är egare af jorden, men deremot är det väsentligt för jordbruket, att jorden blir skött och bearbetad. Jag vill således påstå, att arbetet är framför hvarje annan modernäring vår första och främsta modernäring, och få de, som skola arbeta med jorden, icke tillräcklig och närande föda, så tror jag, att det blir ett underhaltigt arbete, som de komma att utföra. Men ett underhaltigt arbete anser jag vara den största nationalförlust, som kan träffa oss. Detta har man också länge och kanske alltid insett i Danmark, och därför lägger man der an på att jordbruksarbetarne och för öfrigt äfven andra arbetare skola hafva riklig föda, god näring.

En sådan rätt, hvarom här är fråga, nemligen att tvinga folket att betala högre pris för lifsmedel än det, för hvilket de kunna fås i den naturliga marknaden, en sådan rätt vill jag kalla för den högsta orätt. Jordbrukarne är det icke förmenadt att begära huru högt pris de vilja för sin vara, och under år, då det blifvit missväxt i utlandet eller af andra skäl icke införts så mycket spannmål, hafva också jordbrukarne betingat ett mycket högt pris för sin vara, utan att det satts någon gräns därför — jag minnes mycket väl tillfällena, då man fått betala ända till 30 kronor tunnans för hvetet och derutöfver — utan att det varit ifrågasatt att sätta exporttull på den svenska spannmålen, än mindre att förbjuda exporten. Men då måste väl å andra sidan äfven konsumenterna vara berättigade att köpa sina lifsmedel derifrån, der de kunna få den för billigaste pris, utan att det skall läggas någon skattetunga på varan.

Jag skulle för öfrigt vilja tillägga det, att kunna våra jordbrukare icke konkurrera med jordbrukare från aflägsna länder, för hvilka det dock tillkommer hvarjehanda stora omkostnader för att föra varan hit, så kan icke jordbruket såsom modernäring anses intaga ett så särdeles högt rum här i landet, så att man först och främst skall tänka på detta jordbruk. Såsom det skötes, anser jag det icke hafva ett så synnerligen framstående rum som modernäring, i synnerhet på de stora egendomarne, utan det får skötas mera, än hvad som nu sker, tillsammans med vissa binäringar, om det skall gifva någon nöjaktig afkastning, och särskildt tillsammans med boskapsskötseln och mejerihandteringen.

Det har gjorts den anmärkningen, att råg och hvete icke trifvas så särdeles väl hvarken i de norra eller mellersta delarne af landet. Men deremot finnes det andra växtslag, som der trifvas bättre än råg och hvete. Jag vill särskildt nämna klöfver och gräsarter, hafre, rotfrukter och baljväxter. På den utställning, om hvilken jag förut talade, fans prof på baljväxter, som visade, att dessa här trifvas utmärkt väl, och att de voro så utmärkta, att de till och med skulle kunna vinna afsättning i Skåne; ty jag har knappast sett så goda

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
målen och
omalen.
(Forts.)*

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

baljväxter nere i Skåne, som dem jag såg på den nämnda utställningen.

Således har jag föga förtroende till jordbruket såsom modernäring, så vidt det uteslutande eller hufvudsakligast lägges an på sädesodling i och för afsalu.

Det är ett underligt tal man får höra både här och äfven annorstädes. Det låter alldeles så, som om det vore mera svårt och ömkansvärdt att vara besutten än att vara obesutten. Jag skulle eljest tro, att det borde kunna räknas som en fördel för den, som genom fäders och förfäders arbete kommit till besuttenhet, att få sitta i ro och lugn vid hus och gård; men nej, det är icke nog dermed, de besuttna behöfva skyddas först och sist, och detta på de obesuttnes och obemedlades bekostnad. Jag frågar, kan detta verkligen vara rättvist? Jag för min del kan icke anse det så, utan jag anser det som en orättvisa.

Herr greve och talman, jag skall icke längre taga kammarens uppmärksamhet i anspråk, jag ser att klockan är mycket. Jag skall be att för min del få yrka afslag såväl på Kongl. Maj:ts proposition som utskottets hemställan samt på herr Johanssons i Noraskog med fleres reservation, men bifall till herr Bromées reservation, då icke här blifvit framlemnadt något förslag om en fullständig afskrifning af denna tull.

Herr Bergendahl: Sedan frågan om spannmålstullar i midten af 1880-talet åter kommit på dagordningen, efter det den hvilat under några decennier, har densamma aldrig innehaft det gynsamma läge i svenska Riksdagen som nu. Frågan gäller icke spannmålstullarnes vara eller icke vara; spörsmålet är, till hvilka belopp de skola sättas, och den proportion, som bör finnas mellan tullen å spannmål och tullen å mjöl. Detta visar, att jordbrukets betryck numera beaktas af svenska folket och dess representanter, om också många af de senare icke vilja i den grad, i afseende på tullen, bidraga till dess lindring, som jag och många med mig skulle önska. Uti bifogade reservationer yrkar herr Bromée en spannmålstull af 1 krona 25 öre och en mjöltull af 2 kronor 50 öre; herrar Johansson i Noraskog med flere påyrka en tull af 3 kronor 15 öre på spannmål och 5 kronor 25 öre på mjöl. Bevillningsutskottet föreslår 3 kronor 70 öre på spannmål och 6 kronor 50 öre på mjöl. Jag med flere andra hafva i särskild motion hemställt om 4 kronor på spannmål och 6 kronor 50 öre på mjöl, allt per 100 kilogram. På dessa senare tullsatsar måste jag för min del hålla, när man icke lyckats öfvertyga mig om, att genom dem proportionen mellan spannmåls- och mjöltullen blir på minsta sätt förryckt. Jag anser mig därför, herr talman, böra yrka på, att tullen å spannmål sättas till 4 kronor, om jag också skall stå ensam om detta mitt yrkande. Jag kan icke frångå min åsigt, att genom denna tullsats en någorlunda effektiv spannmålstull vinnes, liksom den rätta proportionen till den tullsats 6 kronor 50 öre, regeringen genom sin kungörelse af den 5 januari detta år åsatt mjöl, och jag ber att få visa med några få siffror, att jag icke i ty fall

kommer med några oberättigade påståenden. Sedan genom nämnda kungörelse tullen å spanmål höjdes med 1 krona 90 öre per 100 kilogram, har priset, enligt notering på Göteborgs börs den 5 i denna månad, å råg gått upp till 10—10 kronor 75 öre och å hvete till 12 kronor, allt för 100 kilogram, hvilket betingar, efter den beräkning, att en tunna råg väger 14 och en tunna hvete 16 pund, ett pris för råg af 12 kronor 75 öre och för hvete 16 kronor. Om den af bevillningsutskottet föreslagna förhöjningen godkännes, ökas detta pris med ungefär 50 öre, och om det af mig gjorda yrkandet antages, skulle man komma upp till ett pris af 13 kronor 75 öre för rågtunnan och 17 kronor för tunnan hvete; detta under förutsättning, att priset stiger med tullens belopp, hvilket vanligen ej eger rum. Och när man då vet, att en tunna råg antages kosta i produktion omkring 15 kronor, så bör det icke missförstås, om jordbrukaren sträfvar efter att uppnå ett pris af 14 kronor för rågtunnan. Följer man det beräkningssätt, som Kongl. Maj:t begagnar i sin proposition, beträffande spanmålstillens förhållande till mjöltullen, så finner man, att, då den förra är 4 kronor och den senare 6 kronor 50 öre, rågmjålet erhåller ett skydd af 50 öre och hvetemjålet af 1 krona och 17 öre, eller ungefär detsamma, som herrar Johansson med flere afse, för hvilket skydd dessa anfört mera talande skäl, än hvad bevillningsutskottet gjort för det af detta förordade skyddet, men då jag funnit, att under 6 kronor och 50 öre man ej bör sänka mjöltullen för att kunna skydda jordbruket för en skadlig mjölimport, är det en gifven följd, att jag måste hålla på denna tullsats.

Beträffande den rätta »*proportionen*», så hafva vi riksdagsmän i går erhållit en skrivelse från »svenska qvarnindustriidkarnes förbund», i hvilken framhålles såsom en oundgänglig nödvändighet, att, med bibehållande af regeringens mjöltull, tullen å spanmål ej höjes utöfver 3 kronor 15 öre per 100 kilogram. Men af allt hvad jag kunnat inhemta af denna skrivelse framgår tydligt, att qvarnegarne tänka sig en fortsatt stor import af utländsk spanmål. De tala nemligen om ränteförluster och kostnader för magasinering (dermed afseende hopande af större quantiteter spanmål på en gång), om försvårade kommunikationer vintertiden, om nedsatta jernvägsfrakter från det inre af Tyskland till detta lands hamnar, etc. etc. Men om nu Riksdagen skulle, enligt dessa qvarnegares åsigt, fastställa en proportion till deras nackdel, så föreställer jag mig, att de nog skola taga sin skada igen genom att betala ett lägre pris för den svenska spanmålen, de som köpa svensk vara, hvilken risk jag anser vi hellre böra löpa än att antaga den lägre tullsatsen.

Jag ber, eftersom jag har ordet, att i förbigående få beröra de beräkningar, som herr Fredholm gjort i sin reservation. Han säger, att eftersom endast hälften af den befolkning, som bor å landet, är jordbrukare, den andra hälften jemte städernas befolkning tryckes af en till millioner uppgående tullskatt. Med anledning häraf ber jag få påpeka den tullskatt, som genom industritullarne trycker den jordbruksidkande befolkningen, hvilka tullar Riksdagen 1892 dels usatte, dels höjde, och som innevarande Riksdag antagligen kommer

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
målen och
omalen.
(Forts.)*

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
målen och
omalen.
(Forts.)*

att ytterligare stegra. När man gör en nträkning, huru lifsmedels-tullarne trycka, bör man väl äfven i sammanhang dermed räkna ut det tryck, som industritullarne förorsaka. För öfrigt afses ju icke, att allt framgent dessa tullsatser på spanmål skola tillföra staten några inkomster. Meningen är, att vi skola under tillräckligt skydd producera inom landet vårt spanmålsbehof. Så har förr skett.

Under det att år 1855 importen af rågmjöl öfversteg exporten med 43,000 pund, exporterade vi i rundt tal samma år 707,000 tunnor råg, 83,000 tunnor hvete och 3,465 pund hvetemjöl mer än vi importerade. Då belöpte sig landets åkerareal till omkring 4,200,000 tunland och dess invånareantal till cirka 3,640,000. År 1891 hade åkerarealen ökat till omkring 6,600,000 tunland och invånareantalet stigit till ungefär 4,830,000. Då landets åkerareal således ökat från 1855 med 50 procent, har deremot folkmängden höjt sig med endast 36 procent; alldeles visst torde därför vara, att vi inom landet kunna producera tillräckligt med spanmål för eget behof. Derfor må vi icke betrakta spanmålstullarne som finanstullar. Må vara att för närmaste tiden dessa tullar komma att ställa statens finanser på bättre fötter, men afsigten med dem är att vara rena skyddstullar.

Under debatten har herr Bromée framkommit med den gamla satsen, att det endast är de stora godsegarne, som draga nytta af spanmålstullarne. Med anledning häraf ber jag att få upplysa honom om, att jag representerar en valkrets, der godsegarne utgöra ett försvinnande fåtal, och får jag på det bestämdaste protestera mot detta påstående. Den mindre jordbrukaren nödgas i allmänhet begagna sig af mellanhänder vid försäljning af sina produkter, hvarför han sällan eller aldrig kan betinga sig så fördelaktiga pris som godsegaren.

Innan jag slutar, skall jag taga mig friheten — jag hoppas kammaren ej misstycker detta — att uttala mitt ogillande af det sätt, på hvilket herr Olsson från Stockholm nyss indragit i debatten några kammarens ledamöter genom att personligen angripa dem. Det är icke första gången det skett. Jag tycker för min del, att det kan vara nog med en gång. Och jag hoppas, att denna blir den sista.

Herr Sjö: När man debatterar stora frågor, plägar man ibland komma med uttalanden, som föregifvas vara stödda på statistiken. Så har man gjort här, på man påstått, att, i fall utskottets förslag bifölles, den brödätande befolkningen skulle få en utgift på en 24,000,000 kronor. Detta yttrande afgafs af representanten från Bergsjö och Delsbo tingslag. En annan, som efter honom hade ordet, representanten från Vadstena, kom också, med statistiken till hjälp, till en annan siffra, 30,600,000 kronor. Här i kammaren är jag icke i tillfälle att konstatera, hvad som är det rätta här vid lag, men nog måste den ena eller den andra uppgiften vara oriktig.

Huru än härmed sig förhåller, hafva dock alla, som haft ordet i denna fråga — jag tror, att det varit 16 före mig — erkänt, att jordbruket är i betryck, och alla utan undantag hafva yrkat på ett skydd för det tryckta jordbruket. Till och med herr Höljer yrkade på ett sådant skydd, oakadt han i sitt anförande förklarade, att han

vore fiende till alla lifsmedelstullar. Detta är, mine herrar, betecknande nog, att, när det gäller en fråga, som berör det stora hela, vi litet hvar vilja landets framgång och en närings väl, så långt vi förstå. Det är således fråga blott om att hitta den rätta skyddstullen, huru man skall få fram den. Här äro många faktorer att räkna med. Det är icke allenast importen och behovet af skydd och qvarn-industrien, utan många andra. Allt detta måste man noga taga i betraktande och beräkning, och göra vi detta, torde vi kunna komma öfverens utan att tvista så mycket om det. Nog af: man kan säga, tror jag, om det är riktigt, att, då en lem lider i en kropp, alla lemmarne lida, att, om en stor näring i ett land, ett lands moder-näring lider, alla de öfriga näringarna också lida. Detta är ett faktum, som jag tror ingen kan bestrida. Under flera år har vårt jordbruk, som vi veta, varit i ganska svårt betryck. Dess alster hafva lemnat allt mindre och mindre lön åt arbetaren för den möda och sträfvan, han måste underkasta sig för att frambringa dem. Såsom bevis derpå kan ju nämnas, att en stor del af jordbrukets alster för närvarande icke kosta ens hälften af hvad de för några år sedan kostade. Orsaken härtill ligger, som vi veta litet hvar, i den stora konkurrens, vi hafva att utkämpa med utländingen. Statsmagtarna, såväl regering som Riksdag, hafva äfven gjort hvad på dem ankommer för att skydda vår modernäring, så att den icke skall gå under i kampen för sin tillvaro.

Under denna riksdag hafva ett fyrttioal motionärer, tror jag, framlagt förslag om spannmålstullens höjande till 4 kronor per 100 kilogram. Kongl. Maj:t har ansett den böra sättas till 3 kronor 15 öre, utskottet har föreslagit 3 kronor 70 öre. Men Kongl. Maj:t och utskottet hafva kommit till ett och samma resultat beträffande mjöltullen, 6 kronor 50 öre per 100 kilogram, ehuru de kommit med olika förslag rörande spannmålstullen. Mig synes, att spannmålstullen och mjöltullen icke äro proportionerligt afpassade i någotdera fallet. Efter beräkningar och trovärdiga uppgifter, som meddelats mig af fackmän, tror jag, att för siffran 3 kronor 15 öre per 100 kilogram — detta är ju det kongl. förslaget liksom reservanternas förslag — skulle mjöltullen räcka till fullo med 5 kronor 50 öre per 100 kilogram — detta kommer jag att föreslå. 5 kronor 25 öre är reservanternas förslag; och derest man skulle antaga utskottets förslag om tre kronor 70 öre per 100 kilogram, skulle det räcka fullt ut med 6 kronor per 100 kilogram för mjölet. Jag fotar denna min beräkning, som jag sagt, på fackmäns uppgifter, hvilka jag tror lika säkert som de uppgifter, hvilka lemnats af de större ångqvarnsegarne. Min öfvertygelse är den, att, om vi gifva de större qvarnsegarne allt för stora premier, de helt säkert icke komma att köpa det ringaste af svensk spannmål, utan helt visst skola köpa sin spannmål från utlandet, och mähända det äfven kommer att uppstå ett icke så obetydligt antal nya stora ångqvarnar till skada sannolikt för våra mindre vatten- och väderqvarnar; och hvad jordbrukarne då skola hafva för nytta af denna höjda spannmålstull, lemnar jag derhän. Jag befarar, att

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts)*

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
målen och
omalen.
(Forts.)*

jordbrukarne då finge uppbara ytterligare förebräelser af arbetarne i anledning af för hög mjöltull.

Min önskan är att vara i denna som i alla andra frågor så moderat som möjligt, efter hvad jag förstår. Detta vill jag också vara denna gång, då jag, herr talman, yrkar bitall till Kongl. Maj:ts förslag, i hvad det rör spannmålstullen.

Herr Elis Nilson: Herr grefve och talman, mine herrar! Min ställning till frågan om de så kallade lifsmedelstullarna är så nogsamnt känd i denna kammare, att jag visst ej begärt ordet för att å nyo tillkännagifva den. Jag har från den valkrets jag representerar mottagit tvenne protestskrifvelser mot dessa så kallade lifsmedelstullar, den ena afgifven af öfver 500 myndiga arbetare från Ystad, den andra af öfver 200 arbetare från Trelleborg. Dessa arbetare protestera på det ifrigaste och allvarligaste mot den ökade beskattning, som, derest spannmåls- och mjöltullen höjes, skulle drabba dem, och hvarigenom deras existensvilkor skulle i hög grad försvåras.

Hade på samma gång förslag framlagts, att det så kallade rösträttsstrecket blifvit nedflyttadt till 500 kronor, så att regeringsformens ord "att svenska folket eger sig sjelf beskatta" derigenom kommit ett steg närmare sanningen, skulle det i någon mån verkat lugnande på protestgifvarne. Jag har sjelf motionerat i tullfrågan, i det jag yrkat på behållandet af 1892 års tullsatser för spanmål och mjöl; min önskan var, att denna motion beaktats af bevillningsutskottet, så har ej skett.

Då derigenom gifvet är, att tullbestämmandet kommer att röra sig emellan de af bevillningsutskottet föreslagna tullsatserna 3 kronor 15 öre eller 3 kronor 70 öre för spanmål och 5 kronor 25 öre eller 6 kronor 50 öre för mjöl, så har jag nu ej annat att göra än att af två önda ting välja det minst onda, nemligen 3 kronor 15 öre och 5 kronor 25 öre per 100 kilogram för spanmål och mjöl.

Att nu qvarstå vid min motion om 1892 års tullsatser anser jag vara både oklokt och opraktiskt, enär jag genom röstspliftring i voteringen möjligen derigenom skulle kunna bidra till antagandet af den högsta tullsatsen. Kan jag deremot genom min röst bidra till den lägsta möjliga, som nu kommer att bestämmas, då höjning ej nu kan undvikas, så anser jag mig derigenom gjort en ganska stor besparing för de mindre bemedlade, ty skillnaden emellan tullsatserna 3 kronor 15 öre och 5 kronor 25 öre emot 3 kronor 70 öre och 6 kronor 50 öre kommer per år att uppgå till nära två millioner kronor, en i sanning ej obetydlig besparing för den brödköpande befolkningen.

Såsom varande bestämmd motståndare mot de så kallade lifsmedelstullarna, måste jag med svidande hjerta likväl nu frånträda min motion och ansluta mig till reservationen, framlagd af frihandlarne inom bevillningsutskottet, viss som jag är, att jag derigenom mera gagnar arbetaren, än om jag envist skulle vidhålla 1892 års tullsatser, hvilka vid hufvudvoteringen endast kunna samla ett fåtal röster.

Herr Nordin i Sättna: Jag skulle i betänklig grad svika mina valmäns förtroende, om jag icke vid detta tillfälle afgäfvade en allvarlig protest mot det slut, hvartill utskottet kommit. Jag kan för ingen del fatta spanmålstillens välsignelse för landet i dess helhet. Om spanmålstill också kommer ett fåtal till godo, nemligen de store jordbrukarne, skall sådan väl ändock ovilkorligen blifva till men för de mindre jordbrukarne, industriidkarne och öfriga arbetare och försvåra deras existensvilkor. Då dertill kommer, att spanmålstillar verka progressivt nedåt, kommer den tyngsta bördan att drabba de svagaste skuldorna. Jag tror, att det vore politiskt klokt att räkna med äfven denna faktor, jag menar: de orepresenterade och arbetarne, på det man icke vid den slutliga uppgörelsen skall finna, att man begått ett betydande politiskt räknefel.

Hvad nu beträffar den landsända, hvarifrån jag är, Norrland, behöfva vi der hvarken regeringsukaser eller riksdagsbeslut, för att vi skola nödgas betala vår spanmål dyrt. Vi hafva andra faktorer, som lika ofelbart leda till samma mål. Vi hafva en karg och mager jordmån, ett hårdt klimat, frostsador och felslagna skördar, då och då missväxt, ofullständiga och outvecklade kommunikationer och höga fraktkostnader.

Med hänsyn till hvad jag nu anfört, herr talman, skulle jag helst vilja yrka rent afslag å utskottets hemställan, men jag föredrager att biträda herr Bromées reservation.

Herr Danielson: Då jag läste detta utskottsbetänkande och de vid detsamma fogade reservationer, kunde jag icke underlåta att för mig sjelf fälla det omdöme, att utskottet behandlat frågan allvarligt och, som mig föreföll, ganska riktigt. Men jag kunde heller icke dölja för mig, att reservanterna också anfört hvad ifrån deras håll lämpligen kan sägas. Emellertid hafva reservanternas anföranden, särskildt herr Fredholms, kommit mig att tänka på några omständigheter, som jag tror mig böra framhålla för kammaren såsom en gensaga deremot. Herr Fredholm har sagt, att det vore endast en sjettedel af den jordbrukande befolkningen, som skulle få nytta af dessa tullar. Ja, det kan tyckas så efter de siffror, som därför äro anförda, men, mine herrar, jag tror, att det i verkligheten icke är så, utan ställer sig helt annorlunda. — Man har vidare sagt, att dessa tullar skulle välla synnerliga svårigheter för Norrland, och vi hafva hört upprepas här i dag, att det vore egentligen Norrland, som skulle komma att tryckas, att Norrland skulle beredas ännu större svårigheter. Jag får säga, att det förefaller mig besynnerligt, att detta kan gälla som ett verkligt skäl. Jag menar, att, om uppfattningen i fråga om Norrland såsom ett framtidsland skall få någon motsvarighet i verkligheten, om det skall ligga någon sanning i talet, vi hört från vår barndom, att Sverige skall i Norrland eröfra Finland åter, det väl är på odlingens väg, som den eröfringen skall göras. Man bör således enligt mitt förmenande sträfvade efter att få jordbruk i större skala till stånd i Norrland; ty icke kunna ju Norrlands inbyggare alltjemt lefva på sin skogshandtering blott. Detta tror jag

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

är omöjligt i längden, ty man hör ju, att skogarne derstädes mer och mer försvinna. Derfor torde det vara lika nödvändigt för Norrland som för andra provinser, att det blir mera odladt och bebyggt och kommer att räkna ett större antal innehafvare af jordbruk. Icke kunna de slätter och odlingsmarker, som i Norrland finnas, och der skogarne förr varit, i alla tider stå öde för odlarens hand.

Jag och kanske många med mig hafva trott, att Norrland icke skulle vara berördt af de tryckta jordbruksförhållanden, som råda i de öfriga delarne af landet, så länge skogshandteringen kan pågå. Men jag har hört i dag sådana uttryck som "detta fattiga Norrland". Om detta uttryck gäller för Norrland, så gäller det också för de öfriga delarne af vårt land. Det framgår just af denna fråga och hvad deri förekommit.

Man kan väl icke tänka sig, att vi i denna fråga kunna vara oberörda af allt hvad som jemväl rör sig omkring oss i våra grannland. Hafva vi icke många gånger fått erfaras, huru vi måst följa våra grannland i industriella frågor, ja, på det andliga och det vetenskapliga området? Vi hafva också i afseende å försvaret måst taga hänsyn till hvad andra länder gjort. Så tror jag också, att det är förhållandet med jordbruksnäringsen: vi måste taga hänsyn till hvad andra länder göra på detta område. Se på Tyskland och Frankrike med flera länder! De hafva gått åt samma håll, men aldrig har man hört ett sådant missnöje eller förnummit en sådan motvilja mot att skydda denna modernäring som här.

Nyss har en talare sagt, att man genom införandet af de ifrågasatta tullarne skulle lägga en ökad skatt af tio millioner på dessa små, som icke hafva någon nytta af jordbrukstullarne. En annan talare från norra Sverige sade tjugu millioner. Jag vet nu icke, hvilkendera siffran är riktig, och jag vill icke tvista med dem här om; men om det är någon sanning i att det blir ökade skatter, hvad är då naturligare, än att det öfriga landet — jag menar dem, som icke äro jordbrukare — få hjälpa dessa att bära de bördor, som de burit i mer än 30 år, för att kunna bereda den stora allmänheten lägre pris på spanmål? Men nu kunna icke jordbrukarne det längre, de kunna icke bära dessa sjunkande pris, deras tillvaro är hotad i grunden. Hvad har egentligen skett på dessa 30 år? Jordbrukarne hafva nödgats låna; det finnes, som herrarne veta, knappt någon enda hemmansdel, som icke är besvärad af hypotekslån eller annan in-tecknad skuld. Jordbrukarne kunna icke hålla ut längre; de måste hafva hjälp mot det sjunkande priset på deras alster. Jag tror icke, att jordbrukarne gjort sådana skulder, som jag antyde, om de icke varit behöfliga för att uppehålla sin tillvaro, men just de sjunkande spanmålsprisen hafva gjort det nödvändigt att låna och belasta sina hemman med skuld. Förr var det helt annorlunda; då voro icke kommunikationsmedlen så utvecklade som nu. Det verkade såsom ett kraftigt skydd för jordbruket, att man icke kunde importera för så billigt pris som nu; då voro jordbrukarne i betydlig mån skyddade på det sättet, men nu är det helt annorlunda. Hvad som vidare tillkommit, är också utvecklingen af den stora qvarnindustrien på ett par årtionden derhän,

att jordegarna äro helt och hållet bundna af denna industri. Hvad skall man göra? Man kan icke sjelf exportera; man kan icke heller finna någon köpman, som vill sätta sig i spetsen för ett exportföretag, ty i anseende till i utlandet rådande pris är det omöjligt. Man kan således icke göra annat än sälja till hvad pris, som af qvarnegarna bjudes; ty när de sjunkande prisen öfverallt blifvit så oerhördt låga, så söker qvarnindustrien ändock upp den vrå af verlden, den må vara huru aflägsen som helst, der den kan få köpa billigast, och vår marknad blir således alldeles förstörd, och vi få icke sälja annat än till underpris.

Under sådana förhållanden kan icke jordbrukaren reda sig, och jag kan försäkra herrarne, att detta drabbar de små jordbrukarne mycket mer än de store. De små hafva nemligen icke rygg att stå emot dessa svåra förhållanden, och för den mindre jordbrukaren betyder det mycket, om han får 40 eller 50 kronor mer eller mindre om året för sin skörd, det är visst icke oväsentligt för honom. Men den store jordbrukaren kan i bästa fall reda sig någorlunda, ehuru äfven han har stora svårigheter, ty han måste ju helt och hållet sköta sitt jordbruk med legda händer, och därför bör man sannerligen icke missunna honom, om — enär han icke har någon annan inkomst eller på annat sätt kan få något tillskott — hans jordbruk gifver någon behållning.

Det är dessa förhållanden, som jag ber herrarne beakta; och jag får säga, att det förundrar mig icke, att de af herrarne, som äro från städerna och se saken från den sidan, förfäktat sina åsigtter, blott söka att få billigare bröd och tala om "dessa förhatliga lifsmedeltullar" o. s. v. Men, mine herrar, glömmen icke bort, att allmogens sträfvande i jordbruksyrket är också en industri; äfven jordbrukarne sträfva för sitt lifsuppehälle; och det är icke fråga om något annat än att också låta dem lefva. Jag hemställer, om det verkligen är lämpligt att så grundligt förstöra jordbrukarne, att de måste som arbetare strömma in i städerna och än ytterligare trängas med dem, som redan derstädes äro allt för många.

Jag hörde af en talare från Vadstena, att jordbrukarnes antal på de sista åren sjunkit med 175,000 personer. Ja, detta är ju be-tecknande, det bevisar, hvad jag nu säger, att, skall man fortgå på det sättet, så måste det taga ett olyckligt slut, och därför tror jag, att det icke är en dag för tidigt att söka hjälpa dessa små jordbrukare och näringsidkare, som så väl behöfva hjälp. Om nu jordbrukarens tillvaro skulle blifva så lugn genom dessa tullar, så är det ju ingen människa förmenadt att få blifva jordbrukare och få köpa jordbruk, och vi hafva ju äfven försökt att föra frågan åt det hållet i afseende på mindre jordbruk, ty Kongl. Maj:t har föreslagit och Riksdagen har antagit det förslaget att söka i Norrland och på andra orter, der domäner finnas, afskilja vissa lämpliga områden för mindre jordbrukare. Således finnes det utsigt för de herrar, som tro, att detta skall blifva en så stor förman, att äfven kunna blifva delaktiga af den. Kunna vi icke komma åt det hållet, att vårt land och vår framtida tillvaro betryggas genom att tillgodose jordbruksnäringen, så

*Angående
tullsatserna
å spannmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

tror jag, att vi handla oklokt. Derför bör denna fråga icke anses så ofantligt motbjudande, ty jag tror, att det är i allas intresse som en sådan här skyddsåtgärd måste vidtagas, och den är ju framtvungen af förhållanden, som inträffat rundt omkring oss på alla håll. Här hafva, såsom herrarne veta, våra arbetare och en massa andra yngre personer i flera år utvandrat till Amerika, och alla hafva prisat detta Amerika, derför att det der är så lätt att vinna sitt förvärf. Ja, det är sant, men hvad har detta fria Amerika haft för tullar? Jo alldeles orimliga, ty införseln till Amerika af en tunna säd kostade i tull 12 kronor, af en tunna potatis 5 kronor 33 öre och af ett kreatur 112 kronor o. s. v. Då kunna herrarne begripa, hvilket skydd detta fria Amerika haft, men derför har det också kunnat gifva uppehälle åt så många menniskor, som der kunnat reda sig på alla områden. Tager man dessa förhållanden i betraktande, så tyckes det vara hårdt, om vår idoga, förnöjsamma jordbruksbefolkning skulle se sig tvungen att rent af lägga ner sitt jordbruk.

Nu säger man, att jordbrukaren kan hjälpa sig sjelf genom att förbättra jorden och göra den mera växtkraftig. Men huru skall en skuldsatt jordbrukare kunna göra detta? Han kan icke hålla tillräckligt med arbetare till den jord, han har, mycket mindre odla mera, eller dika jorden bättre och nedlägga mera gödning derpå, ty vid skördens försäljning fås ej ersättning derför. Han kan det icke, ty när året är gånget, har han icke så mycket i behåll, som arbetarne kosta honom, och när han betalat dem och de skatter honom åligga, så inträffar rätt ofta, att han har ingenting till sina räntor, utan får låna till dem. Om några år är mannen trött i sitt yrke och ruinerad och måste derför söka sig ett annat förvärf, hvilket man icke kan förtänka honom. Vi, som lefva bland allmogen, vi känna dessa små redbara hemmansegare, som arbeta träget dag efter dag och år efter år på sina gårdar, der mannen arbetar som en tjänare och der hustrun jemväl gör en pigas tjänst, men de ändock icke, när året är slut, hafva så att säga till en tröja. Man kan då icke undra öfver, om de tycka, att arbetsamhet och sparsamhet icke hjälpa, och jag vill bedja herrarne behjerta dessa förhållanden.

Jag skall icke gifva mig in på några sifferaffärer, men jag vill hoppas, att kammaren på de allmänna grunder, jag nu angifvit, skall behjerta de omständigheter, som föreligga.

I fråga om sjelfva beloppet vill jag nämna, att, då Kongl. Maj:ts fastslagit 3 kronor 15 öre, fast utskottet föreslagit 3 kronor 70 öre, jag under förhoppning att med mera visshet framgent få behålla denna tull nog skulle kunna stanna några öre under utskottets siffra, men, då man anfört, att beloppet 3 kronor 70 öre skulle vara mera proportionerligt afvägd mot mjöltullens belopp, 6 kronor 50 öre, så anser jag, att man kan gå med på utskottets förslag. Beräkningarne om det rätta förhållandet mellan mjöl- och spanmålstullen äro så många, och den ena kommer till ett resultat, medan den andra kommer till ett annat. Hvad skall man då tro, då man icke är fackman på det området? Jag har sökt få en fullständig utredning derom af sakkunnige, men äfven de äro af olika åsigtter. Jag vill derför icke

inlåta mig på bedömandet af detta förhållande, utan jag skall i fråga om spanmålstullen yrka bifall till utskottets förslag, och om öfverläggningen skall anses omfatta äfven mjöltullen, ber jag att äfven i denna del få yrka bifall till utskottets förslag, ty min uppfattning är, att denna mjöltull skall gagna oss jordbrukare, så att vi få qvarn-egarne med mera visshet till köpare af vår säd.

*Angående
tullsatserna
å spanmål,
malen och
omalen.
(Forts.)*

I detta yttrande instämde herrar *Petersson* i Runtorp, *Bladh*, *Ericsson* i Norrby, *Bengtsson* i Häradsköp, *Andersson* i Skeenda, *Larsson* i Berga, *Pehrsson* i Norrsund, *Kihlberg*, *Hazén*, *Mallmin*, *Eliasson* och *Ödqvist*.

Som tiden nu var långt framskriden, men ännu åtskilliga talare anmält sig vilja afgifva yttrande i förevarande ämne, uppskötts den vidare öfverläggningen till i afton kl. 7, till hvilken tid kammarens ledamöter medelst utfärdadt anslag kallats att åter sammanträda.

§ 6.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg som upplästes:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, herr Olof Melin tills vidare är af sjukdom hindrad att deltaga i Riksdagens förhandlingar, intygat,
Stockholm den 9 mars 1895,

P. J. Wising.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,43 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.